

འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས།
དམངས་ཁྱིམ་ཚོགས་ཚུང་།

PARLIAMENT OF BHUTAN
PUBLIC ACCOUNTS COMMITTEE

འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས་གསུམ་པའི་ ཚོགས་ཐེངས་ལྔ་པའི་ སྤྱི་ཚོགས་ལྷན་
བཞུགས་ནང་ དམངས་ཁྱིམ་ཚོགས་ཚུང་གི་སྒྲན་ཞུ།
༼སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༡ ཟླ ༦ པའི་ཚེས་ ༢༡ ནང་ ༢༢ ལུ་༽

“ ང་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ ཡར་རྒྱས་འགྱུ་བའི་བསྐྱེད་ འབདཱ་
ལས་ རྒྱ་དངོས་ཚུ་ ཚད་གཅིག་ལས་རྒྱལ་ཏེ་མེདཔ་དང་ ང་བཅས་རང་
ལུ་ཡོདཔའི་ རྒྱ་དངོས་ཚུ་ བར་སྟོང་མ་བཏང་བར་ མི་སེར་གྱི་བདེ་ཐབས་
ལེགས་ཤོམ་བཟོ་ནི་དང་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ ཕྱག་ལུ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ ལེགས་
ཤོམ་སྟེ་ བདག་འཛིན་འཐབ་དགོ། ”

མི་དབང་མངའ་བདག་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ རྒྱལ་ཡོངས་དུས་ཆེན་ ཐེངས་ ༡༡
པའི་ ཉིན་མར་ རྒྱལ་ཡོངས་ལུ་གནང་བའི་གསུང་བཤད།

དཀར་ཆག།

འབྲས་མིའི་གོ་གནས།	i
ཚོགས་ཚུང་གི་འགན་ཚད།	ii
ད་སྟོན།	༡
བམ་ཚན་དང་པ། ལས་འབྲེལ་ཅིས་ཞིབ་ཀྱི་བསྐྱར་ཞིབ་སྟན་ལྟ།	2
ལེའུ་དང་པ། ཁྱིམ་བཟོ་གོང་འཕེལ་ནང་ མཁོ་ཚད་དང་ ཁང་གླའི་འོས་ཚད་ཀྱི་ལས་འབྲེལ་ཅིས་ཞིབ་སྟན་གྱི་ བསྐྱར་ཞིབ་ སྟན་ལྟ།	2
ལེའུ་གཉིས་པ། བཟའ་འཁྱར་རང་མགོ་རང་འདྲོང་དང་ ཉན་སྤང་གི་ལས་འབྲེལ་ཅིས་ཞིབ་སྟན་གྱི་ བསྐྱར་ཞིབ་སྟན་ལྟ། ..	6
ལེའུ་གསུམ་པ། དང་ཁྱིམ་ས་ལྷན་སྡེའི་རིམ་ལུགས་སྐོར་ ཅིས་ཞིབ་སྟན་ལྟ་ཟིན་གྱི་གསལ་བཀོད།	8
ལེའུ་བཞི་པ། ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་ནང་ ཁྲོམ་ཚོགས་འཆར་གཞི་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་འབྲེལ་ཅིས་ཞིབ་སྟན་གྱི་ བསྐྱར་ཞིབ་ སྟན་ལྟ།	17
ལེའུ་ལྔ་པ། འཁོར་ལམ་རྒྱ་རྒྱུད་གི་ལུ་རྩའི་ ལས་འབྲེལ་ཅིས་ཞིབ་སྟན་གྱི་ བསྐྱར་ཞིབ་སྟན་ལྟ།	17
བམ་ཚན་གཉིས་པ། གྲོས་ཚད་དང་ལེན་གྱི་གནས་རིམ་སྟན་ལྟ།	20
སྤྱི་ཚོགས་གསུམ་པའི་ ཚོགས་ཐེངས་2 པའི་ ལས་འབྲེལ་ཅིས་ཞིབ་སྟན་གྱི་གྲོས་ཚད་དང་ལེན་གྱི་གནས་ཚད།	20
མཇུག་དོན།	22

འབྲུག་མིའི་གོ་གནས།

ཁྲི་འཛིན།

ཆེད་བསྟོད་ཅན་གྱི་འབྲུག་མི་ ཨྱུ་ཆེ་རིང་། རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་སྡེའི་ སྤྱི་ཚོམ་ཁག་གི་
འབྲུག་མི།

ཁྲི་འཛིན་འོག་མ།

ཆེད་བསྟོད་ཅན་གྱི་འབྲུག་མི་ དེལ་མ་ཡ་རེ། རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུའི་ བགྲིས་ཚོས་སྤྱིང་
འདེམས་ཁོངས་ཀྱི་འབྲུག་མི།

འབྲུག་མི།

ཆེད་བསྟོད་ཅན་གྱི་འབྲུག་མི་ ཕུན་ཚོགས་རབ་བརྟེན། རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་སྡེའི་ བྱུང་ཕྱུན་གྱི་
འབྲུག་མི།

ཆེད་བསྟོད་ཅན་གྱི་འབྲུག་མི་ ཉེ་མུན་གྱ་རུང་། རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུའི་ ལྷ་མོའི་ཕྱིང་ཁ་
བགྲིས་ལྗིང་ཁ་འདེམས་ཁོངས་ཀྱི་འབྲུག་མི།

ཆེད་བསྟོད་ཅན་གྱི་འབྲུག་མི་ མཁས་དབང་ པ་སངས་དོ་ཨེ། རྒྱལ་ཡོངས་ཚོགས་འདུའི་ བར་
མཚམས་ཤོང་ཕུག་ འདེམས་ཁོངས་ཀྱི་འབྲུག་མི།

ཚོགས་ཚུང་བྱུང་ཆེན།

ཆེ་རིང་དབང་ཕུག། ཁྲིམས་དོན་འགོ་དཔོན། ཚོགས་ཚུང་བྱུང་ཆེན།
བསོད་ནམས་ཚོས་སྤྱིད། ཚོགས་ཚུང་བྱུང་ཆེན།

འབྲེལ་གནས་ཁ་གསལ།

དམངས་ཁྲིམ་ཚོགས་ཚུང་།
འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས། སྤང་མགྱོགས་པར་ཁ། ཐིམ་ཕུག་ འབྲུག།
pac@nab.gov.bt

བརྒྱུད་འཕྲིན།

༠༢ ༣༣༩༩༨

པར་འཕྲིན།

༠༢ ༣༢༥༢༡༠

ཡོངས་འབྲེལ།

<http://www.nab.gov.bt>

ཚོགས་ཚུང་གི་འགན་ཚད།

འབྲུག་གི་ཙུ་གི་མཐུན་ཆེན་མོའི་ ཙུ་ཚན་ ༢༥ པའི་ དོན་ཚན་ ༤ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ སྤྱི་
ཚོགས་ཀྱིས་ཞིབ་བཟུངས་དོན་ལུ་ཕུལ་བའི་ལོ་བསྟར་ཕྱིས་ཞིབ་སྟན་ཞུ་ཡང་ན་ཕྱིས་ཞིབ་ཡོང་བྱུང་གིས་
ཕུལ་བའི་སྟན་ཞུ་གཞན་གང་རུང་ཅིག་ལུ་བསྐྱར་ཞིབ་དང་སྟན་ཞུ་འབད་ནིའི་འགན་དབང་འདི་ དམངས་
ཕྱིས་ཚོགས་ཚུང་ལུ་ཡོད་པ་ཨིན།

དམངས་ཕྱིས་ཚོགས་ཚུང་གི་བྱ་བའི་གནད་སྤྱོད་ ༢༠༡༧ ཅན་མ་དང་འབྲེལ་ ཚོགས་ཚུང་གི་ལཱ་འགན་
འདི་ གཤམ་འཁོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཚུ་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ སྤྱི་ཚོགས་ལུ་སྟན་ཞུ་ཕུལ་ནི་དེ་ཡང་།

- སྤྱི་བྱུས་ལེགས་ཉེས་གུ་མེན་པར་ སྤྱི་བྱུས་ལག་ལེན་འཐབ་པའི་སྐབས་ལུ་ སྤྱི་ཚོར་ཚུ་ ཚད་
དམ་དང་འཛུགས་དོན་ སྤྱི་སྤྱོད་ཚན་སྡེ་ སྤྱོད་དེ་ཡོད་མེད།
- ཐོན་སྐྱོད་བཟོ་བྱུང་དང་ འབད་སྤྱོད་ནང་ དུངས་གསལ་དང་འགན་ཁི་ཅན་ཡོད་མེད།
- ཕྱིས་ཞིབ་ཡོངས་བྱུང་གི་སྟན་ཞུ་ཚུ་གི་གཤམ་ལས་ ཚོགས་ཚུང་གིས་བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་དོན་ལུ་
བཏོན་ཡོད་མི་ཚུ།
- ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གུ་ རང་དབང་ཅན་གྱི་ཕྱིས་པའི་ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་སྟན་ཞུ།
- མི་མང་གི་མ་དདུལ་སྤྱོད་དེ་ཡོད་མི་ མི་མང་ལས་འཛིན་དང་ཚོང་སྡེ་ལས་སྡེ་ཚུ་གི་ ཕྱིས་ཁ་དང་
དདུལ་འབྲེལ་ཕྱིས་བརྗོད་ དེ་ལས་ ལས་འབྲེལ་ཚུ།
- སྤྱི་ཚོགས་སྟན་ཞུ་གསལ་གྱིས་ ཚོགས་ཚུང་ལུ་གནད་ཡོད་པའི་ ཕྱིས་ཁ་དང་སྟན་ཞུ་ཚུ།

སྤྱི་ཚོགས་གསུམ་པའི་ ཚོགས་ཐངས་གསུམ་པའི་ནང་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ཤིང་དབང་འཛིན་གྱི་ ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ཤིང་སྒྲན་
 ལྷ་ལག་ ༡༡ ལུ་ཉེ་ཡོད། ཨིན་རུང་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ཤིང་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྤྱི་ཚེས་ ༢༧.༡༠.༢༠༢༠ ལུ་ ཡིག་ཨང་
 RAA (AG-SP) 03/2020/171 མར་ལྟར་ དམངས་ཕྱི་ཤིང་ཚོགས་རྒྱུ་ལུ་ ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ཤིང་ཞིབ་བླུང་
 ཞིབ་སྒྲན་ལྷ་ལག་གི་གྲུ་མི་གྲུ་གཞི་བཞག་སྟེ་ དམངས་ཕྱི་ཤིང་ཚོགས་རྒྱུ་གིས་ ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ཤིང་ཞིབ་སྒྲན་ལྷ་ལག་ ༥ (ཁྱིམ་བཟོ་
 བོང་འཕེལ་ནང་ མཁོ་ཚད་དང་ ཁང་གྲུ་འོས་ཚད་ཀྱི་ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ཤིང་ཞིབ་སྒྲན་ལྷ་ལག་ བཟུང་འབྲུང་རང་མགོ་རང་འདྲིང་དང་ ཉེན་
 སུང་གི་ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ཤིང་ཞིབ་སྒྲན་ལྷ་ལག་ རྒྱུ་མེད་ཁྱིམ་སྒྲན་སྟེ་འོས་ལུ་གས་སྟོར་ ཕྱི་ཤིང་ཞིབ་སྒྲན་ལྷ་ལག་ཟིན་གྱི་གསལ་བཀོད།
 ཐོག་མཐུག་ཁྱོམ་ནང་ ཁྱོམ་ཚོགས་འཆར་གཞི་དང་ བོང་འཕེལ་གྱི་ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ཤིང་ཞིབ་སྒྲན་ལྷ་ལག་དང་ འཁོར་ལམ་རྒྱུ་སྟོང་
 གི་ལུ་ཚུ་འི་ ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ཤིང་ཞིབ་སྒྲན་ལྷ་ལག་) དང་ སྤྱི་ཚོགས་གསུམ་པའི་ ཚོགས་ཐངས་གཉིས་པའི་ གོས་ཚོང་དང་ལེན་གྱི་
 གནས་ཅིམ་སྒྲན་ལྷ་ལག་ སྒྲན་ལྷ་ལག་འཕུལ་ནིའི་ གོས་ཚོང་གྲུབ་གནང་སྟེ་ཡོད།

དེ་ལས་ ཚོགས་རྒྱུ་གིས་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ལས་སྟེ་མང་རབས་ཅིག་དང་ གོས་སྟོན་གྱི་ཞལ་འཛུམས་དང་ བརྒྱུ་སྟོན་ཞལ་
 འཛུམས་རྒྱུ་ཡང་ འགོ་འདྲེན་འབྲུག་གནང་པར་མ་ཚད་ གནད་དོན་རྒྱུ་ ལེགས་ཤོམ་སྟེ་ཉེ་གོ་སྟེ་ བསལ་ནིའི་ཐབས་ལམ་སྤྲོད་
 བྱི་དོན་ལུ་ ཞལ་འཛུམས་རྒྱུ་ནང་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱི་ཤིང་དབང་འཛིན་གྱི་འགོ་དཔོན་རྒྱུ་ཡང་གྲུབ་གཏོགས་འབད་གནང་ཡི།
 སྒྲན་ལྷ་ལག་ནང་ རྒྱུ་དེ་ཡོད་མི་རྒྱུ་ཡང་།

བམ་ཚན་དང་པེ་ ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ཤིང་ཞིབ་བླུང་ཞིབ་སྒྲན་ལྷ་ལག་

༡། ལས་འབྲེལ་ཕྱི་ཤིང་ཞིབ་སྒྲན་ལྷ་ལག་ལྷ།

༢། དམངས་ཕྱི་ཤིང་ཚོགས་རྒྱུ་གི་ ཞིབ་རྟོག་དང་ གོས་འདེབས་རྒྱུ།

བམ་ཚན་གཉིས་པེ་ གོས་ཚོང་དང་ལེན་གྱི་གནས་ཅིམ་སྒྲན་ལྷ་ལག་

སྤྱི་ཚོགས་གསུམ་པའི་ ཚོགས་ཐངས་གཉིས་པའི་ གོས་ཚོང་དང་ལེན་གྱི་གནས་ཅིམ་སྒྲན་ལྷ་ལག་

བམ་ཚན་དང་པུ་ ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་བསྐྱར་ཞིབ་སྟན་ལྟ།

ལེན་དང་པ། བྱིས་བཟོ་གོང་འཕེལ་ནང་ མཁོ་ཚད་དང་ ཁང་སྒྲུའི་འོས་ཚད་ཀྱི་ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་
སྟན་ལྟའི་ བསྐྱར་ཞིབ་སྟན་ལྟ།

རྒྱུ་ལྟངས།

རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོའི་ ཕྱ་ཚན་ ༢༥ པའི་ རྟོན་ཚན་ ༡ པ་དང་ འབྲུག་གི་
ཕྱིས་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༤ ཅན་མའི་རྟོན་ཚན་ ༤༩ དང་ ༤༩(ཁ) པའི་ནང་གསལ་དང་ ལས་འབྲེལ་ཕྱིས་ཞིབ་འབད་
ནིའི་གྲུ་ རྒྱལ་སྤྱིའི་གནས་ཚད་ཀྱི་ ཕྱིས་ཞིབ་ཀྱི་བཀོད་རྒྱ་མཐོ་ཤོས་དང་འབྲེལ་ རྒྱལ་གཞུང་ཕྱིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཕྱིས་
ཞིབ་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ་ ༥ པའི་ ཚེས་གཅིག་ལས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༧ ཟླ་ ༡༢ པའི་ཚེས་ ༣༡ རྩིན་གྱི་ནང་འཁོད་ ཕྱིས་
ཞིབ་འབད་ནུག།

ཕྱིས་ཞིབ་འདི་གི་ སྤྱིར་བཏང་གི་དམིགས་དོན་ཚུ་ཡང་ སྤྱོད་ཁྲིམ་བདག་དབང་གི་ལས་ལཱ་ཚུ་གིས་ ཁྲོམ་ཚོགས་ལྟེ་བ་ཚུ་
ནང་ ཚད་ལྡང་དང་ལྡན་མ་ སྤྱོད་ཚུགས་པ་དེ་ལས་ སྤྱོད་བཏུབ་ཀྱི་སྤྱོད་ཁྲིམ་ཚུ་བྱིན་ནི་ཚུ་ བཟུང་པའི་ རྒྱལ་ཡོངས་ཁྲིམ་བཟོ་གོང་
འཕེལ་གྱི་ལས་སྒྲུ་ཚུ་དོན་སྤྱིན་ཅན་ཨིན་མ་ དེས་གཏན་བཟོ་ནི་འདི་ཨིན་མས།

ཞིབ་རྟོག་གཙོ་ཅན།

༡༽ རྒྱུ་འབྲས་ཚུ།

༡༽ རྒྱལ་ཡོངས་ཁྲིམ་བཟོ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ རྒྱུ་འབྲས།

༡༽ རྒྱལ་ཡོངས་ཁྲིམ་བཟོ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ དུན་ཚོགས་སྤྱིའི་གི་ ས་གནས་ཁག་ ༡༠
(ཨ་མོ་ཚུ་ འབྲུག་བཟའ་སྤྱོད་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ རིན་བསྐྱར་ཁང་གི་ཉེ་འདབས་ལུ། ནགས་ཚལ་
དང་སྤྱིའི་ཀ་ཞབས་ཏྲོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གི་ས་ཁོངས་དང་ རབ་བརྟེན་བཟོ་བཅོམ་ཁང་
གི་མཐའ་འཁོར་ལུ། མི་མང་ལུ་གཞུགས་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ས་ཁོངས་ནང་། རྩེད་ཁག་ཡིག་ཚང་གི་ཉེ་
འདབས་ལུ་དང་ ཉེ་རི་སྤྱོད་ལུ།) རྟེན་སྤྱོད་ཁྲིམ་ ༤༢ (ཁང་ཚན་ ༥༠༤) རྒྱུ་ལྟེ་ དམིགས་བསལ་
གྱི་ཁྲིམ་བཟོ་འཕེལ་འགྲུལ་གཅིག་མཚུགས་བསྐྱུ་ནུག། གོང་ཚད་མར་པམ་འབད་དེ་ ཁང་སྒྲུ་ དུལ་
ཀྲམ་ ༥༠༠༠ ལས་ དུལ་ཀྲམ་ ༧༠༠༠ འབད་མི་ཁང་ཚན་ཚུ་ སྤྱོད་ཁྲིམ་མེད་པའི་དཀའ་ངལ་

མར་ཕབ་འབད་ནི་འོ་ལུ་ འོང་འབབ་བར་མ་དང་ རྒྱུང་བ་བཟོ་མི་ཚུ་ལུ་སྤྲོད་ཡོད་པ།

༢༽ རྒྱལ་ཡོངས་ཁྱིམ་བཟོ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱི་ སྤྲོད་ཁྱིམ་བདག་དབང་གི་ལས་འགུལ། སྤྲོད་ཁྱིམ་བདག་དབང་གི་ལས་འགུལ་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ནང་ ཁྲོམ་ཚོགས་གོགས་རམ་ལས་འགུལ་འོག་གི་ DANIDA མ་དངུལ་གོགས་རམ་ཐོག་ལས་འགོ་བཙུག་ཡོད་པ་ཨིན་མས། ལས་འགུལ་འདི་འོག་ལུ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཁྱིམ་བཟོ་གོང་འཕེལ་ལས་འཛིན་ཚད་ཀྱིས་ ལུང་སྤྱི་སྤྱི་ལུ་ དངུལ་ཀྱམ་ ས་ཡ་ ༡༢.༥ གནས་པའི་ ཁང་ཚན་ ༣༢ ཡོད་མི་ བཟོ་བཀོད་ ༡༢ རྒྱབ་ཅུག།

ལ༽ རྒྱལ་ཡོངས་དགོངས་ཁྱིམ་བཟོ་ཕོགས་དང་འཛོ་རྟེན་མ་དངུལ་གྱི་ཐབས་ཤེས།

༡༽ གཞུག་སྤེལ་གིས་ ཁོང་རའི་འཕུས་མི་ཚུ་ལུ་ འཕུས་མི་འོ་སྤྲོད་ཁྱིམ་གྱི་སྤྱིན་འགུལ་ལས་འཆར་ནང་ལས་ སྤྲོད་ཁྱིམ་བདག་དབང་གི་དོན་ལུ་ཟད་འགོ་བཏང་ཐབས་ལུ་ དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་པ་ཨིན་མས། ལས་འཆར་འདི་གིས་ སྤྱི་གཡོག་པ་ཚུ་དམིགས་བསལ་གྱི་ལོ་ན་གསལ་ད་ རྐྱེད་ཅུང་སུ་སྤེལ་པ་འབྱོར་ཉེན་སྲུང་འབད་ནི་དང་ སྤྲོད་ཁྱིམ་བདག་དབང་ཐོག་ ཟུང་ཚད་གི་སྤྲོད་པ་ལས་ ལུགས་ཚུ་ སྤྲོད་སྤྲོད་བཟོ་ནི་ལུ་སེམས་ཤུགས་བསྐྱེད་བཙུག་པ་མ་ཚད་ སྤྱི་གཡོག་པ་ཚུ་ལུ་སྤྲོད་ཁྱིམ་ལངས་སྤེལ་མེད་པའི་དཀའ་ངལ་འདི་ཡང་བཅུ་འཛོག་འབད་ཨིན།

༢༽ རྒྱལ་ཡོངས་དགོངས་ཁྱིམ་བཟོ་ཕོགས་དང་འཛོ་རྟེན་མ་དངུལ་གྱི་ མོ་བཏབ་སྤྲོད་ཁྱིམ་གྱི་ལས་འགུལ།

རྒྱལ་ཡོངས་དགོངས་ཁྱིམ་བཟོ་ཕོགས་དང་འཛོ་རྟེན་མ་དངུལ་གྱིས་ སྤྲོད་ཁྱིམ་གྱི་མོ་བཏབ་ལས་འགུལ་འདི་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལུ་འགོ་བཙུགས་ཅུག། ལས་འགུལ་འདི་གི་དམིགས་དོན་གཙོ་བོ་རང་ སྤྲོད་ཚུགས་པ་གི་ཁྱིམ་ཚུ་བརྒྱབ་སྤྲོད་ མི་སྤེལ་ཉེན་སྲུང་ཡོད་པ་བཟོ་ནི་དང་ ཞི་གཡོག་པ་ཚུ་ལུ་སྤྲོད་ཁྱིམ་བདག་དབང་བཟུང་བཙུག་ནི་འོ་སེམས་ཤུགས་བྱིན་ནི་འདི་ཨིན་མས། གཞུག་སྤེལ་གིས་ མོ་བཏབ་ལས་འགུལ་བརྒྱད་དེ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་ ཐིམ་ཕུག་སྤེལ་ལུ་ ཡོངས་བསྐྱོམས་དངུལ་ཀྱམ་ས་ཡ་ ༥.༥༤ གནས་ཡོད་པའི་སྤྲོད་ཁྱིམ་ ཁང་མིག་གསུམ་འབད་མི་ཁྱིམ་ཐོག་གཅིག་མ་གཅིག་དང་ ཁང་མིག་བཞི་འབད་མི་ཁྱིམ་ཐོག་གཅིག་གཅིག་ དུས་ཡུན་རྒྱ་ཐོ་ བདུན་གྱི་ནང་ འཁོད་བརྒྱབས་ཡོད་པ་ཨིན།

ལས་འགུལ་འདི་ལུ་ བསྟོན་པར་འོས་པའི་བྱང་གཞི་གཙོ་བོ་དག་པ་ཅིག་ཡོད་མི་ཚུ་ཡང་:

- ༡༽ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ཐོབ་ཚུགས་པའི་ཅཅས་ (ICE Block) ནང་ ཤིང་ཅས་ཚུ་ལག་
ལེན་འཐབ་ཡོད་པ།
- ༢༽ ཚུ་མིག་ལག་ཙམ་སྤྱོད་བཟུང་སྤེལ་ཁང་ནང་ལས་མཐར་འཁྱུལ་ཡོད་པའི་ ནང་འཁོད་ལག་
ཙམ་གྱི་ཤེས་ཚད་ལྡན་མི་ཚུ་ལུ་གཞུག་སྤྱོད་ཡོད་པ།
- ༣༽ ཁྱིམ་རྒྱབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཚོང་ལཱ་གཞི་བཙུག་གོགས་རམ་གྱི་སྡེ་ཕྱན་འདི་ བཅའ་མར་
གཏོགས་བཙུག་ཡོད་པ།
- ༤༽ སྤྱིང་ཁྱིམ་བརྒྱབས་ཚར་ཡོད་མི་ཚུ་ ཁང་གླུ་རྒྱུ་ཡོད་པ།

ག༽ ལུང་སྤང་ཁ་ལུ་ འོང་འབབ་ཚུང་ཀུ་ཐོབ་མི་ཚུ་འདི་དོན་ལུ་ ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་སྡེ་གིས་ སྤྱོད་ཁྱིམ་རྒྱབ་ཡོད་པ།
ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་སྡེ་འོག་གི་ བཟོ་རིག་སྡེ་ཚན་གྱིས་ ཁྲོམ་སྡེ་གི་སྤྱོད་ལཱ་འབད་མི་ ལུགས་ཡངས་གྱི་གནས་
ཆགས་ནང་སྤྱོད་མི་ཚུ་གི་ འཛོ་བའི་གནས་ཚད་ཡར་དྲག་གཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ འོང་འབབ་ཚུང་ཀུ་འདི་སྤྱོད་ཁྱིམ་
ཚུ་བཟོ་ཡོད་པ་ཨིན།

༢༽ ཆད་སྒྲིལ་ཚུ།

- ༡༽ ཐིམ་ཕུག་བཟོ་བཀོད་འཆར་གཞི་ (༢༠༠༢-༢༠༢༧) ནང་ མི་སྒྲོབས་གྱི་ཤོང་ཚད་ དམིགས་ཚད་དཔག་
ཡོད་མི་འདི་ མི་ ༤༧༤༢ གི་ལྟག་ཡོད་པ།
- ཁ༽ ཕུན་ཚོགས་སྤྱིང་གི་ མི་སྒྲོབས་གྱི་ཤོང་ཚད་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལུ་ལྟོད་ནི་ཨིན་མས།
- ག༽ སྤྱོད་ཁྱིམ་བཟོ་བཀོད་དང་ ཁང་ཚན་གྱི་གྲངས་ཁ་གི་ གནས་སྤྱད་ཚུ་ཚང་མ་སྡེ་མེད་པ།
- ང༽ སྤྱོད་ཁྱིམ་གྱི་ དགོས་མཁོའི་བརྟག་ཞིབ་མ་འབད་མ།
- ཅ༽ ཐིམ་ཕུག་དང་ཕུན་ཚོགས་སྤྱིང་ལུ་ རིམ་མཐུན་མིན་པའི་ཁང་གླུ་ཡར་མེད།
- ཆ༽ རོབ་དག་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་གི་ཁྱིམ་གྱི་ ཆསྟོམ་ཉུང་སྤྱ་ཅིག་ཡོད་པ།
- ཇ༽ སྤྱོད་ཁྱིམ་གོང་འཕེལ་གྱི་དོན་ལུ་ ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་རྒྱ་མཚན་ལང་མ་སྡེ་མེད་པ།

- ༡༽ རྒྱལ་ཡོངས་སྔོན་ཁྱིམ་གོངས་འཕེལ་སྤྱོད་བྱས་ ༢༠༠༢ ཅན་མ་དང་ཚད་འཛིན་གྱི་འབྲེལ་བ།
- ༢༽ སྔོན་ཁྱིམ་གྱི་གནས་ཚད་ནང་ སྔོན་ཁྱིམ་གོང་འཕེལ་གྱི་ ཐབས་བྱས་ལྟན་པའི་དམིགས་གཏད་མེདཔ།
- ༣༽ ཡིག་ཚང་སོ་སོ་ཚུའི་དོན་ལུ་ སྔོན་ཁྱིམ་གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་སྒྲ་ཚུ་འགོ་འདྲན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ འགན་འཁུ་ཅན་གྱི་ལས་སྒྲ་ལྟེ་བ་མེདཔ།
- ༤༽ སྔོན་ཁྱིམ་བདག་དབང་གི་དོན་ལུ་ ཁྱིམ་ས་མཐུན་དང་གཙུག་སྒྲེའི་སྒྲིག་འཆར་གཞི།
- ༥༽ ཐིམ་ཕུག་དང་ཕུན་ཚོགས་སྒྲིང་ཁྲོམ་སྒྲེའི་དོན་ལུ་ ས་གཞི་ལག་ལེན་དང་ ས་ཁོངས་བགོ་བཤའི་འཆར་གཞི་ཚུ་མེདཔ།
- ༦༽ ས་གཞིའི་ གནས་གོང་འདི་ མཐོ་དགས་ཡོདཔ་མ་ཚད་ ཨོ་མ་ཚུངས་མེདཔ།
- ༧༽ བཟོ་སྐྱོད་གྱི་ཅ་ཆས་ཚུ་ རང་འཁོད་ལས་བཟོ་འདོན་འབད་ནིའི་ནང་ དམིགས་གཏད་ལངས་སྤེམ་བསྐྱེདཔ།

དམངས་ཁྱིམ་ཚོགས་རྒྱུང་གི་ ཞིབ་རྟོག་དང་ གྲོས་འདེབས།

- ༡༽ མིའི་གནས་ཆགས་ལས་ཁུངས་འདི་ ས་དང་ཁྱིམ་སྤྱར་སྤྱོད་གྱི་ དབང་འཛིན་འབདཱ་ལས་ འཕུལ་མགྲོགས་ར་ ཁྱིམ་བཟོའི་ཅ་ཆས་ཐོ་གཞུང་ལམ་ལུགས་གྱི་དོན་ལུ་ གནས་སྤྱད་གཞི་མཛོད་ལྟེ་བ་ཅིག་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོཔ།
- ༢༽ སྔོན་ཁྱིམ་བདག་དབང་དང་ སྔོན་ཚུགས་པའི་ཁྱིམ་བཟོ་ཚུ་ ཡར་དག་གཏད་ནིའི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཁྱིམ་བཟོའི་དངུལ་འབྲེལ་གཙུག་སྒྲེ་གཞི་བཙུགས་གྱི་འཚོལ་ཞིབ་འབད་དགོཔ་ ཡང་ན་ དངུལ་འབྲེལ་གཙུག་སྒྲེ་ཚུ་ལུ་ འོས་ལྟན་གྱི་དངུལ་འབྲེལ་འཆར་གཞི་ཚུ་ བཟོ་སྒྲེ་བསྐྱར་སྤྱོད་གྱི་ འགན་དབང་སྤྱོད་དགོཔ།

ལེའུ་གཉིས་པ། བཟའ་འཁྲུང་རང་མགོ་རང་འདྲོང་དང་ ཉེན་སྲུང་གི་ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་སྒྲུལ་ཞུ་བའི་ བསྐྱར་ ཞིབ་སྒྲུལ་ཞུ།

རྒྱབ་ཁྲུངས།

བཟའ་འཁྲུང་རང་མགོ་རང་འདྲོང་དང་ ཉེན་སྲུང་གི་ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་སྒྲུལ་ཞུ་བའི་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་གིས་
བཟའ་འཁྲུང་རིག་མ་འདྲུལ་ཚུ་ ལེགས་བཅོས་འབད་ཡོད་པའི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་ཐོག་ལས་ ཐོབ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནི་དང་ འབྲུག་པའི་མི་
སེར་ཡོངས་ལུ་ བཟའ་འཁྲུང་ཚུ་ཐོབ་ནིའི་གོ་སྐབས་བཟོ་སྟེ་ བཟའ་འཁྲུང་རང་མགོ་རང་འདྲོང་དང་ ཉེན་སྲུང་ འཛུགས་ཅན་དང་
དོན་སྤྲོད་ཅན་གྱི་གོ་ལས་ ཡར་འཕར་གཏང་ནི་ངེས་གཏན་བཟོ་ནིའི་དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་དེ་ འགོ་འདྲན་འཐབ་ཅུག། རྩིས་ཞིབ་
འདི་གིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༢-༡༣ ལས་ ༢༠༡༤-༡༥ ཚུ་ལུ་འགབ་ཨིན་མས།

ཞིབ་རྟོག་གཙོ་ཅན།

༡༽ ཁྱུང་འབྲས་ཚུ།

༡༽ བཟའ་འཁྲུང་དང་ཟས་བཅུད་ཉེན་སྲུང་སྤྱིད་བྱས་ ༢༠༡༤ ཅན་མ།

བཟའ་འཁྲུང་དང་ཟས་བཅུད་ཉེན་སྲུང་སྤྱིད་བྱས་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལུ་ འགོ་བཙུགས་ཅུག། སྤྱིད་བྱས་ལག་
ལེན་འཐབ་མི་གཙོ་བོ་ སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་དང་ འབྲུག་བཟའ་སྤྱོད་ལས་འཛུགས་ཅན་དང་ སོ་
ནམ་ཚོང་འབྲེལ་དང་མཉམ་ལས་ཚོགས་སྡེ་ལས་ཁུངས་ཚུ་གིས་ མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ བཟའ་འཁྲུང་རང་མགོ་
རང་འདྲོང་དང་ཉེན་སྲུང་འཐོབ་ ངེས་གཏན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ ལྷག་ལཱ་གནང་ཅུག། འབྲུག་བཟའ་སྤྱོད་ལས་
འཛུགས་ཅན་གྱིས་ ལྷོ་ཨེ་ཤེ་ཡ་ལུ་དཔྱད་ཐོགས་མཐུན་འབྲེལ་ཚོགས་པའི་ གླེང་ ༤ གི་ བཟའ་འཁྲུང་སྤྱོད་འཛུགས་
གི་ཆ་ཚད་དེ་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ རྒྱུན་སྦྱོར་འབད་དགོ་པ།

ཁ༽ སོ་ནམ་ས་གཞི་གོང་འཕེལ་ལམ་སྟོན་ ༢༠༡༥ ཅན་མ།

ལམ་སྟོན་འདི་ ན་གཞོན་ཚུ་གིས་ སོ་ནམ་གྱི་ཚོང་འབྲེལ་གྱི་ལཱ་ནང་ བཅའ་མར་གཏོགས་ཏེ་ ན་གཞོན་ལཱ་
གཞི་གཞི་མེད་པའི་དཀའ་ངལ་མར་ཕབ་འབད་ནི་དང་ ཁྱོང་གསེབ་ལས་ཁྲོམ་ཚོགས་ནང་གཞིས་སྤོ་འོང་མའི་
གྲངས་ཁ་མར་ཕབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ དམིགས་གཏང་བསྐྱེད་དེ་ བརྒྱུ་ལཱ་གནང་ཅུག།

ག། **སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལུ་ སློང་རྫོག་དང་ ཤིང་འབྲས་ཀྱི་ རང་མགོ་རང་འདྲོང་བཟོ་ཡོད་དལ།**

སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་གི་གྲུབ་འབྲས་དྲག་ཤོས་གཅིག་ **སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལུ་ སློང་རྫོག་དང་ཤིང་འབྲས་ཀྱི་རང་མགོ་རང་འདྲོང་བཟོ་ཚུགས་མི་འདི་ཡིན་མས།**

ང། **བད་དོན་འཛིན་སྐྱོང་རིམ་ལུགས་དང་ ཚོང་ལས་སྤྱིད་བྱས་ ༢༠༡༤ ཅན་མ།**

ལུང་ཕྱོགས་སོ་སོའི་ནང་ བཟའ་འཐུང་གི་རིགས་ ཐོབ་མ་འཐོབ་དང་དེའི་གོང་ཚད་གི་བད་དོན་ཚུ་སྤྱོད་པ་ལས་
ཤེས་ཚུགས་ནིའི་དོན་ལུ་ **སོ་ནམ་དང་ནགས་ཚལ་ལྷན་ཁག་གིས་ བད་དོན་འཛིན་སྐྱོང་རིམ་ལུགས་འདི་**
འགོ་བཙུགས་ཅུག།

དེ་བཟུམ་སྟེ་ **ཚོང་ལས་ཀྱི་སྤྱིད་བྱས་ ༢༠༡༤ ཅན་མ་འདི་** **སོ་ནམ་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་ལུ་ ཐོན་སྐྱེད་གི་གནས་གོང་**
ལ་སློང་བསྐྱེལ་ཏེ་ ཚོང་ཁོམ་ཁར་ ཐོན་སྐྱེད་གི་གོང་ཚད་ལེགས་ཤོམ་འཐོབ་ཐབས་ལུ་དམིགས་ཏེ་ **བཟོ་ཅུག།**

༢། **ཆད་སྒྲོན་ཚུ།**

ག། **བཟའ་འཐུང་དང་ ཟས་བཙུད་གི་ཉེན་སྲུང་ ལངས་སྟེ་མེད།**

བཟའ་འཐུང་དང་ ཟས་བཙུད་ཉེན་སྲུང་གི་སྤྱིད་བྱས་ **༢༠༡༤ ཅན་མ་འདི་ཡོད་ཅུང་** **མ་དངུལ་མ་ལང་པའི་**
དཀའ་ངལ་དང་ **སོ་ནམ་གྱི་ས་གཞི་ལེ་ཤ་ཅིག་ར་** **གཞི་རྟེན་མཁོ་ཆས་ཀྱི་དོན་ལུ་བསྐྲག་ཡོད་པ་** **ཡང་ན་**
སྐྱམ་ཞིང་ལུ་བསྐྱར་བཅོས་འབད་མི་ལུ་བརྟེན་ **སྤྱིད་བྱས་ཀྱི་དམིགས་ཚད་གྲུབ་ནི་ལུ་** **དཀའ་ངལ་སྟོམ་སྟེ་བྱིན་**
དོ་ཡོད་པ་ཡིན་མས།

ཁ། **བཟའ་འཐུང་གི་ཅ་ཆས་གཙོ་བོ་ དམིགས་གསལ་གྱི་ ཚུམ་ནང་འབྲེན་ལུ་བརྟེན་སྤྱོད་མི་ མཐོ་དྲག་སྟེ་ཡོད་དལ།**
(༥༢%)

བཟའ་འཐུང་གཙོ་བོ་འདི་ནང་ **བརྒྱ་ཆ་ ༥༢ རྒྱུ་ཅིག་རང་མགོ་རང་འདྲོང་ཡོད་པ་ལས་ ༡༩ རྒྱུ་ཆ་ ༣༧**
རྒྱུ་ཅིག་གཅིག་ཡོད་མི་དེ་ **འཕུལ་ཁམས་ཅིག་གནས་སྤྱད་དང་འབྲེན་ཏེ་ཡིན་ཏེ།** **རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ཚུམ་མ་**
ལང་པའི་དཀའ་ངལ་བསལ་ཐབས་ལུ་ ཚུམ་ནང་འབྲེན་ འཕྲོ་མཐུད་དེ་རང་འབད་དེ་ཡོད་པ་མས།

ག། **བཟའ་འཐུང་གི་རིགས་ལངས་སྟེ་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ སྤྱོད་བཏུབ་པའི་ས་ཁྲིང་ ཉུང་དྲག་སྟེ་ཡོད་དལ།**

རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་གཞི་ **བརྒྱ་ཆ་ ༢.༩ རྒྱུ་ཅིག་སྤྱོད་བཏུབ་སྟེ་ཡོད་པ་དང་** **དེ་ནང་** **ཞིང་ཆུ་རྒྱུན་གཏན་མེད་པ་**
ལས་བརྟེན་ ལོ་ཐོག་གི་ཐོན་སྐྱེད་ཀྱི་སྤྱད་ཚད་ སྤྱོད་པ་འགྱོ་སྟེ་ཡོད་པ་ཡིན་མས།

ང། རིན་གས་སེམས་ཅན་གྱིས་ལོ་ཐོག་མེད་པ་བཏང་པ་དྲུག་ སོ་ནམ་པ་ཚུ་ལུ་ རྒྱུད་འབྲས་སྤྱོད་ནི་འཆར་གཞི་ཚུ་
མེད་པ།

ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ སོ་ནམ་པ་ལེ་ལོ་ཐོག་ཚུ་ རིན་གས་སེམས་ཅན་གྱིས་གཞོན་པ་བཀའ་དེ་ཡོད་པ་ཨིན་མས།
སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ལས་ ༢༠༡༦ ནང་འཁོད་ ལོ་ངོ་ ༥ དེ་ཅིག་གི་རིང་ལུ་ སོ་ནམ་པ་ཚུ་གིས་དངུལ་ཀྲམ་ས་ཡ་
༣༧༠ གནས་པ་ལེ་ ལོ་ཐོག་གི་རིགས་ ༩ མང་ཤོས་ར་རྒྱུ་། རིན་གས་སེམས་ཅན་གྱི་གཞོན་པ་བཀའ་
མི་ལུ་བརྟེན་རྒྱུད་ཐོག་ཅུག། ཨིན་རུང་ ད་ཚུན་བར་ རྒྱུད་འབྲས་སྤྱོད་ནི་དོན་ལུ་ ཐབས་ལམ་ཚུ་མེད་པ་ཨིན་
མས།

ཅ། ལོ་ཐོག་བསྟར་ཚར་ཨ་དགེ་མཉམ་རྒྱུན་མ་ལང་མ།

ལོ་ཐོ་ཚུ་བསྟར་ཚར་ཞིན་མ་ལས་ ལོ་ཐོག་སློག་འཛོག་གི་དོན་ལུ་ བསེལ་མཛོད་དང་ མཐུན་རྒྱུན་ཚུ་ལང་མ་
སྤྱོད་མེད་པ་ལས་བརྟེན་ ལོ་ཐོག་ཚུ་སློག་འཛོག་འབད་ཚུགས་པར་ སོ་ནམ་པ་ཚུ་གིས་ བྱུ་ལས་གོང་ཚད་
ལེགས་ཤོམ་འཐོབ་ནི་ལུ་ གཞོན་ཅུག།

ཆ། ཚོང་འབྲེལ་གྱི་གདོང་ལེན།

ལོ་ཐོ་ཚུ་ ལོག་ཉེ་ནི་ལྷིད་བྱས་གྱིས་ སོ་ནམ་པ་ཚུ་ལུ་ དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་དོ་བཟུམ་སྟེ་ བན་ཐོག་མ་
འབྲུང་པས། སོ་ནམ་པ་ཚུ་གིས་ ལོ་ཐོ་ཚུ་བསྟར་ཚར་ཅིག་ བཅོང་ནི་དོན་ལུ་ བསྟར་ལེན་འབད་སའི་ཁྱིམ་ཚུ་
མེད་པ་ཨིན་མ་ལས།

དམངས་ཁྱིམ་ཚོགས་རྒྱུད་གི་ ཞིབ་རྟོག་དང་གྲོས་འདེབས།

༡། ཚོང་ཁྲོམ་གྱི་བདེ་དོན་ རོས་ལེན་གྲུབ་ཡོད་པ་ལེ་ཚོང་ཁྲོམ་གྱི་མཐུན་འབྲེལ་ དེ་ལས་ ལོ་ཐོག་བསྟར་ཞིན་མ་ལས་བཞག་
སའི་ མཛོད་ཁང་གི་རྟེན་གཞི་ལང་མ་སྟེ་བཟོ་ནི་ཚུ་ ཡར་བྲག་གཏང་ནི།

༢། རྒྱ་ཆེ་ལོ་ཐོན་སྐྱེད་གྲུབ་ཐབས་ལུ་ སོ་ནམ་པ་ཚུ་ལུ་ ལྷ་རྟོག་དང་འབྲུལ་རིག་རྒྱབ་སྐྱོར་ཚུ་ ཉེ་མ་ལས་ལྷག་སྟེ་བྱིན་
དགོང་།

༣། རིན་གས་སེམས་ཅན་དང་ རང་བཞིན་རྒྱུན་རྒྱས་ལོ་ཐོག་མེད་པ་བཏང་སྟེ་ རྒྱུད་ཐོག་མི་སོ་ནམ་པ་ཚུ་ལུ་ རྒྱུད་
འབྲས་ལང་མ་སྟེ་བྱིན་དགོང་།

༤། གཞུང་གིས་ བཟའ་འབྲུང་རང་མགོ་རང་འབྲོང་དང་ ཉེན་སྲུང་གི་དོན་ལུ་ ལམ་སྟོན་སའམ་ཁ་གཅིག་བཟོ་དགོང་།

ལེན་གསུམ་པ། སྒྲིམས་ལྷན་སྡེའི་རིམ་ལུགས་སྒྲོར་ ཅེས་ཞིབ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་གསལ་བཀོད།

རྒྱབ་ཁྲམས།

རྒྱལ་གཞུང་ཅེས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ སྒྲིམས་ལྷན་སྡེའི་བསྐྱར་ཞིབ་འདི་ སྒྲོམ་དང་ སྒོ་ཤོར་ལས་འདེམ་མཉམ་དང་ ལྷན་པའི་ སྒྲིམས་ཀྱི་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་ རོན་སྤྱོད་ཅན་སྤྱུལ་ནི་ཡོད་པ་དེས་གཏན་བཟུང་ནི་ལུ་དམིགས་ཏེ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ལས་ ༢༠༡༤ ཚུན་གྱི་དུས་ཡུན་ནང་ལུ་འབད་ཅུག། བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་ཞིབ་རྟེན་ཚུ་གཙོ་བོ་རང་ ༡) སྒྲིམས་ལྷན་གཙུག་སྡེའི་བདག་སྐྱོང་། ཁ) ཚུད་བཤེར་འཛིན་སྐྱོང་གི་བྱ་བའི་གནད་སྐྱོད་དང་ ལག་ལེན་འཐབ་ལུགས། ག) བན་དོན་རིམ་ལུགས་ཚུ་ལུ་དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་དེ་འབད་ཡོད་པ་ཨིན་མས། ཡོངས་བསྟོམས་ཀྱི་ སྒྲིམས་ལྷན་སྡེ་གིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ལས་ ༢༠༡༤ ཚུན་གྱི་ ནང་འཁོད་ ཚུད་གཞི་ ༣༥, ༥༧ དེ་བཤེར་འབད་དེ་ཡོད་པ་དང་ དེ་ཚུ་འོ་ནང་ལས་ཚུད་གཞི་ ༢༤, ༥༧ (བརྒྱ་ཆ་ ༤༠) ཞི་ ཚུད་ཨིན་པ་དང་ ༢༠༤༠ (བརྒྱ་ཆ་ ༢༠) ཉེས་ཚུད་ཨིན་མས། སྒྲིམས་ལྷན་སྡེ་གི་ལོ་བསྐྱར་སྒྲུབ་ཐུག་པ་གསལ་བཏོན་ འབད་དོ་བཟུམ་སྤྱོད་ ཚུད་གཞི་མཐོ་ཤོས་རང་ དདུལ་འབྲེལ་གྱི་ཚུད་གཞི་ཡོད་པ་དང་འདི་འོ་ལུ་ལས་རང་ གཉེན་སྦྱོར་གྱི་ཚུད་ གཞི་ཚུ་མཐོ་ཤོས་སྤྱོད་པ་ཨིན་མས། དེ་ཅེས་ རྫོང་ཁག་ཁྲིམས་ཁང་ ༢༠ བ་བརྩི་བར་ རྫོང་ཁག་ཁྲིམས་ཁང་ ༡༥ དང་ ཁྲིམས་ ཁང་གོང་མ་དེ་ལས་ མངོན་མཐོ་འོ་ཁྲིམས་འདུན་ཚུ་ཡོད་པ་ཨིན།

ཞིབ་རྟེན་གཙོ་ཅན།

༡ ལྷན་འབྲམས་ཚུ།

སྒྲིམས་ལྷན་སྡེ་གིས་ སྒྲིམས་ལྷན་གྱི་ཞབས་ཏྲུག་ཚུ་ ལྷན་པ་བདེ་ཏྲོག་ཏོ་དང་ དུས་ཐོག་ཏུ་དེ་ལས་ མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ སྤྱུལ་ནི་དོན་ལུ་ ཁྲིམས་སྡེའི་ཚུད་རིམ་ནང་གལ་གནད་ཅན་གྱི་ལེགས་བཅོས་ཚུ་འབད་དེ་འདུག། གལ་གནད་ཅན་ གྱི་ གསལ་བཏོན་དང་ ལེགས་བཅོས་ལ་ལུ་ཅིག་གཤམ་གསལ་མཁོད་ཡོད་མི་ཚུ་ཨིན།

༡༡ སྒྲིམས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཞལ་འཛེམས་ ཚོགས་མཐུན་ ༡༤ པའི་ནང་ ཚུད་གཞི་ཚུ་ལོ་གཅིག་ནང་ མཚུག་ སྤྱིལ་དགོ་པར་གྲོས་ཐག་བྱུང་ཡོད་མི་དེ་ཨིན་མས། ཨིན་ཅུང་ ལོ་ངོ་གཅིག་གི་ནང་འཁོད་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ལས་ ༢༠༡༤ གི་ཚུད་གཞི་ཡོངས་བསྟོམས་ལས་ ཚུད་བཤེར་བརྒྱ་ཆ་ ༧༢ དེ་ཅིག་འབད་དེ་འདུག། སྒྲིམས་ལྷན་སྡེ་གིས་ ཚུད་གཞི་གཅིག་གི་དོན་ལུ་ དཔྱད་སྟེམས་ཀྱི་ ཉེན་གངས་ ༤༤ འགོ་རྩམས་དང་ དེ་ ཡང་ ཉེས་ཚུད་ཀྱི་དོན་ལུ་འབད་བཅིན་ ཉེན་གངས་ ༤༢ དང་ ཞི་ཚུད་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཉེན་གངས་ ༢༢ རེ་ འགོ་རྩམས།

ཁ། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོར་ ཁྲིམས་ཁང་གོང་མའི་ནང་ མཐའ་འཁོར་དང་འབྲེལ་བའི་ཚུད་ཚྭ་གྲུ་ཚུ་ཚུད་བཤེར་གྱི་
དོན་ལུ་ Green Bench འདི་གཞི་བཙུགས་གནང་ཅུག།

ག། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༦ ལོར་ ཐིམ་ཕུག་རྫོང་ཁག་ཁྲིམས་ཁང་ནང་ ཞི་ཚུད་དང་ ཉེས་ཚུད་ ཚོང་འབྲེལ་ རང་ཚན་
དེ་ལས་ ཨ་ལུ་ཚུ་དང་འབྲེལ་བའི་ཚུད་གཞི་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ མཆོག་གྲུར་གྱི་ཁྲིམས་ཁྲི་ཚུ་གཞི་བཙུགས་གནང་
ཅུག།

ང། གྲོག་རིག་ཡོངས་འབྲེལ་དང་གཅིག་ཁར་འབྲེལ་མཐུད་མེད་པའི་ ཚུད་གཞིའི་བཟོ་དོན་རིམ་ལུགས་
(CIS) འདི་དུས་མཐུན་བཟོ་སྟེ་ ཚུད་གཞི་འཛིན་སྐྱོང་རིམ་ལུགས་ (CMS) ལུ་བསྐྱར་བཅོས་གནང་
ཅུག།

ཅ། རྟེན་གཞི་དང་ མི་སྟོབས་ཚུ་སྤྱོད་བཟོ་ཅུག།

༢། ཆད་སྒྲོན་ཚུ།

ཨིན་རུང་ གཤམ་གསལ་གྱི་གལ་གནད་ཅན་གྱི་ཆད་སྒྲོན་ཚུ་ཡང་ བཀོད་དེ་འདུག།

༡། འབྲུག་གི་ཁྲིམས་སྡེའི་ལས་གཡོག་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱིས་

༡། ཁྲིམས་སྡེའི་རྒྱབ་སྐྱོར་གནས་རིམ་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ ཤེས་ཚད་ཉུང་ཤོས་རང་ མཐོ་རིམ་ཤེས་ཚད་
མཐར་འཁྱོལ་ཏེ་ ལོ་ངོ་༡ གི་རྒྱལ་ཡོངས་ཁྲིམས་དོན་སྐྱོབ་སྐྱོང་མཐར་འཁྱོལ་གྲུབ་མི་ཅིག་དགོ་ཟེར་
བཀོད་པ་ཨིན་མས། ཨིན་རུང་ ཁྲིམས་སྡེའི་རྒྱབ་སྐྱོར་གནས་རིམ་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ ཉུང་ཤོས་སྐྱོབ་
རིམ་ ༡༢ པ་མཐར་འཁྱོལ་ཏེ་ རྒྱལ་ཡོངས་ཁྲིམས་དོན་སྐྱོབ་སྐྱོང་ནང་ གཙུག་ལག་འོག་མའི་ཤེས་
ཚད་ཡོད་མི་ཚུ་ གསར་བཙུགས་འབད་དེ་འདུག། གྲང་དཔོན་ཚུ་དང་ གྲང་དཔོན་རབ་འབྲུམས་ཚུ་ལུ་
འབྲུག་གི་ཁྲིམས་སྡེའི་ལས་གཡོག་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱིས་འགབ་ཨིན་རུང་ བདག་སྐྱོང་དང་དབུལ་
ཕྱིས་སྡེ་ཚན་ནང་གི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་དང་ ཁྲིམས་ཁང་གི་ཚུད་འཛིན་འགོ་དཔོན་ཚུ་དང་ ཁྲིམས་སྡེའི་
རྒྱབ་སྐྱོར་གནས་རིམ་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་ ཞི་གཡོག་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་འོག་ལུ་འཛིན་
སྐྱོང་འཐབ་སྟེ་འདུག། དེ་གིས་ དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱུན་པའི་མི་སྟོབས་ ཐོབ་ནི་ལུ་གཤིང་ལེན་བྱུང་སྟེ་
འདུག།

༢། ཁྲིམས་ཁང་གི་ཚུད་འཛིན་གྱི་ཐོ་བཀོད་ཚུ་ ཤེས་ཚད་དང་ལྡན་པའི་ཁྲིམས་ཁང་གི་ཚུད་འཛིན་པ་ཚུ་

གིས་འགོ་འདྲན་འཐབ་དགོས་ཡིན་ཅུང་ རྗེ་ལག་ ༡༥ དང་ རྗེ་ལག་ ༡༢ གི་ཁྲིམས་ཁང་ནང་
ལས་པར་ཐོ་བཀོད་ཚུ་ ཁྲིམས་སྒྲིལ་གྱི་བསྐྱར་གནས་ཤིང་གི་ལས་བྱེད་པ་ཚུ་གིས་འབད་དེ་འདུག།
དེ་བཅུམ་མའི་གནས་སྤངས་ནང་ རྗེ་པོ་ཚུ་ ཁོང་རའི་དུས་ཚོད་མང་སུ་ཅིག་ཐོ་བཀོད་ཀྱི་ལས་
སྒྲིལ་འབད་ནི་དང་ གནད་དོན་སྒྲུ་ཚོགས་ཚུ་གི་གྲོས་ཐག་ལེན་ཏེ་ ལུས་དོ་ཡོད་པ་དང་།

༣༡ རྒྱལ་གཞུང་ཁྲིམས་སྒྲིལ་ལས་གཞི་གཞི་གས་སྒྲིལ་གིས་ བཅའ་ཁྲིམས་ཚུ་དུས་དང་དུས་སུ་ བསྐྱར་
ཞིབ་འབད་དེ་ སྒྲི་ཚོགས་ལུ་འབྲི་སྒྲིལ་དང་ བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་དོན་ལུ་ཐུལ་དགོ། ཡིན་ཅུང་ དཔྱད་ཚུ་
ཚོད་ འདི་དོན་སྒྲིལ་ཅན་ཅིག་སྒྲིལ་ལག་ལེན་མ་འཐབ་པས།

ལ༡ ཚུད་བཤེར་འཛིན་སྐྱོང་།

༡༡ ཚུད་བཤེར་ཁྲིམས་ཁང་ཚུ་ནང་ ཚུད་གཞིའི་སྒྲན་གསལ་ཚུ་ ཤིམ་ལུགས་ལྟར་འགོ་འདྲན་མ་འཐབ་
པར་འདུག། ཚུད་བཤེར་ཚུ་ ཚུད་ཐུག་གི་གདམ་ཁ་དང་ སྒྲབས་བདེ་སྒྲུག་ཚུ་དང་འཁྲིལ་འགྲོམ་ལས་
ཚུད་སྒྲིང་པ་ཚུ་ལུ་ དུས་ཡུན་ལེ་ཤ་སྒྲིལ་བསྐྱར་བཞག་དང་ སྒྲབས་མ་བདེ་ཚུ་བྱུང་མ་ཡིན་མས། ཉིན་
གངས་རེ་ནང་ཚུད་བཤེར་མཐོ་ཤོས་ ལུ་ལས་སྒྲུག་སྒྲིལ་འབད་ནི་མེད་པ་ཡིན་ཅུང་ ཁྲིམས་ཁང་གི་འགོ་
དཔོན་ཚུ་ ཉིན་མ་རེ་ནང་སྒྲན་གསལ་ དབྱ་སྒྲིལ་ས་ ༡༥ དང་ ༢༠ དེ་རེ་འབད་དགོས་ཐོན་ཏེ་འདུག།

༢༡ ཁྲིམས་འཁུམ་ཀྱི་མངུང་འདི་ རྒྱལ་མི་གི་འོང་འབབ་ལས་ བརྒྱ་ཆ་ ༡༠ ལས་ ༣༠ ཚུན་བཞག་
ཚོག་སྒྲིལ་འབད་ཅུང་ ཉེས་སྒྲིད་ཅོག་གཅིག་པ་འབད་མི་ཚུ་འི་བར་ན་ཡང་ ཁྲིམས་འཁུམ་མངུང་གི་
ཐད་ཁྱད་པར་སྒྲོམ་ཆག་སྒྲིལ་འདུག། ཁྲིམས་འཁུམ་མངུང་གི་ ཆུ་ཁྱེན་ཐག་བཏོག་འབད་ནི་ལུ་ཁྱབ་
པའི་ཤིམ་ལུགས་ཅིག་མིན་འདུག།

༣༡ ཚུད་གཞི་གཅིག་གི་ཕ་མཚན་ཞིག་གིས་ མཐོ་གཞུགས་ཀྱི་སྒྲན་ཞུ་བཅུགས་ཚོག་ཅུང་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༢
ལས་ ༢༠༡༦ ཚུན་གི་མཐོ་གཞུགས་ཚུད་གཞི་ཚུ་གིས་ སྒྲན་མཐིའི་ཁྲིམས་འདུན་རྒྱུང་མ་ཅིག་
གིས་ མཐོ་གཞུགས་ཀྱི་ཚུད་གཞི་ཚུ་བརྩི་འཛོག་འབད་མ་དང་ མཐོ་གཞུགས་ཀྱི་བྱ་ཤིམ་འདི་ལག་
ལེན་འཐབ་ཅུག། མཐོ་གཞུགས་ཁྲིམས་ཁང་གཞན་ཚུ་གིས་ མཐོ་གཞུགས་ཀྱི་ཚུད་བཤེར་ག་ར་
ཞུ་ཡིག་གི་ཁྲིམས་ལྟར་གི་གནད་དོན་ཚུ་རྟག་ཞིབ་མ་འབད་བར་ རོས་ལེན་འབད་ཅུག། དེ་གིས་
ཁྱུངས་མེད་པ་དང་ སྤྱི་མཚན་གི་ཚུད་བཤེར་ཚུ་ ཐོ་བཀོད་གྲུབ་སྒྲིལ་ དུས་ཚོད་དང་ཐོན་སྐྱེད་ཚུ་འཕྲོ་
བསྐྱུག་ བཏང་སྒྲིལ་ འཁུམ་ཚོད་བཏོན་ནི་འདི་ཡུན་གྲངས་སྒྲིལ་ལས་ཡིན་མས།

༤༡ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ལས་ ༢༠༡༦ གི་རིང་ ཚུད་བཤེར་ཡོངས་བསྒྲིལ་ས་ ༢༢༠༤ མཐོ་གཞུགས་འབད་

ཁ་མཐོ་དྲགས་སྤྱོད་མི་དང་ རྩ་པན་རྩྱུ་འབྲེང་བཀྲ་གཤམ་འབད་ནི་ནང་དཀའ་ངལ་བྱུང་མི་ དེ་ལས་
བརྒལ་ལན་མེས་པ་སྤྱོད་བཅུག་བཅུག་ནི་ ཁྲིམས་སྤྱིའི་དབྱི་ཞིབ་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ དུས་ལུན་རིང་མོ་
སྤྱོད་འགོ་རྩི་དང་ དྲང་དཔོན་རྩྱུ་ཡིག་ཚུ་ཚང་ནང་མ་བཞུགས་པར་ ཆད་སྤྱོད་ནི་རྩྱུ་བརྟེན་ཏེ་ཨིན་མས།

དམངས་ཁྱིམ་ཚོགས་རྒྱུ་གི་ ཞིབ་རྟོག་དང་གྲོས་འདེབས།

ཁྲིམས་ཀྱི་རིང་ལུགས་ནང་ལུ་ དྲང་སྟོམས་དང་ དུས་ཐོག་ཅན་ འཛོན་དྲགས་ཅན་གྱི་རྩྱུ་ད་བཤེར་འདི་ དགོས་མཁོ་ཅན་གྱི་སྤྱོད་
འཆར་གནས་སྤྲུངས་ཅིག་ཨིན། དེ་འབད་ཨ་ལས་ དྲང་བདེན་འདི་ ཁྲིམས་སྤྱིའི་རྣམ་དག་མཐོ་དྲགས་དང་ ཁྱད་རིག་ཐོག་ཕུལ་
དགོ།

དམེས་ དྲང་ཁྲིམས་ལྷན་སྡེ་གིས་ དུས་རབས་ ༢༡ པའི་དྲང་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ལུ་ ལམ་སྟོན་འཆར་གཞི་ཅིག་- སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༡-
༢༠༢༡ གི་དོན་ལུ་ ཐབས་མཁས་ཀྱི་འཆར་གཞི་ཅིག་ བཟོ་དོ་ཡོད་པ་དང་ འདི་གིས་ དཔྱེའི་ཆད་སྤྱོད་དང་གཤོང་ལེན་རྩྱུ་
བསལ་ཨ་མ་ཚད་ དྲང་བདེན་ཡར་དྲགས་གཏང་ནི་ལུ་པན་ཐོག་རྩྱུ་གས་པའི་རེ་བ་བསྐྱེད་པ་ཨིན་མས། དྲང་ཁྲིམས་ལྷན་སྡེ་གིས་
འཛོན་དྲགས་ཅན་དང་ དོན་སྤྲོན་ཅན་གྱི་དྲང་བདེན་གྱི་ཞབས་རྟོག་ཕུལ་ནིའི་ ལྷན་ཐབས་སྤྱོད་ དམངས་ཁྱིམ་ཚོགས་རྒྱུ་གིས་
གཤམ་གསལ་གྱི་གྲོས་འདེབས་རྩྱུ་ཕུལ་ཨིན།

༡༧ རྩོམ་ཁག་ཁྲིམས་ཁང་རྩྱུ་ནང་ དྲང་དཔོན་རབ་འབྱམས་ ཡང་ན་ རྩྱུ་དང་འཛོན་འགོ་དཔོན་རྩྱུ་ བསྐྱོ་བཞག་འབད་དགོ་པའི་
གྲོས་འདེབས། དེ་ཡང་ རྩོམ་ཁག་ཁྲིམས་ཁང་རྩྱུ་ནང་ རྩྱུ་དང་གཞི་གི་གྲུངས་ཁ་ཡར་སེང་འགྱོ་དོ་ཡོད་པ་ལས་ དྲང་དཔོན་
གྱི་འགན་ཁུར་མར་ཐབ་འབད་དེ་ དྲང་སྟོམས་དང་ དུས་ཐོག་ཅན་ དེ་ལས་ འཛོན་དྲགས་ཅན་གྱི་རྩྱུ་ད་བཤེར་ འགོ་
འབྲེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ཨིན།

༢༧ འབྲུག་གི་ཞི་རྩྱུ་དང་ཉེས་རྩྱུ་དང་བའི་གནད་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྲིམས་དེབ་ཀྱི་ དོན་ཚན་ ༡༠༩ པ་གིས་ སྤྱིར་བཏང་ལུ་འགབ་
པའི་མཐོ་གཏུགས་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ཅིག་བྱིན་དོ་ཡོད་པ་ལས་ དེ་གིས་ རྩ་པན་གང་རུང་གིས་རིམ་ལུགས་ལོག་སྤྱོད་
འབད་ནི་དང་ རྩ་པན་རྩྱུ་ དཀའ་ངལ་བྱིན་ནི་དང་ མཐོ་གཏུགས་ཁྲིམས་ཁང་རྩྱུ་ མཐོ་གཏུགས་རྩྱུ་དང་གཞི་རྩྱུ་གིས་
གང་བཅུག་པ་ཨིན་མས། མཐོ་གཏུགས་ཀྱི་རིམ་ལུགས་ ཡར་དྲག་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ འབྲུག་གི་ཞི་རྩྱུ་དང་ཉེས་རྩྱུ་དང་
བའི་གནད་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྲིམས་དེབ་ཀྱི་ དོན་ཚན་ ༡༠༩.༡ པ་འདི་ “མཐོ་གཏུགས་འབད་དགོ་པའི་གནད་དོན་རྩྱུ་
དམིགས་བསལ་གྱི་བཀོད་ཡོད་པ་ཅིན་” ཟེར་བའི་དོན་ཚན་བཅུག་སྟེ་ འཕྲི་སྟོན་འབད་དགོ་པ།

༣༧ དཔང་བཞག་གི་ཞབས་རྟོག་འདི་ གལ་ཅན་ཆིག་ཨིན་རུང་ དྲང་ཁྲིམས་ལྷན་སྡེ་གི་འགན་དབང་དང་ ཐད་ཀར་དུ་
འབྲེལ་བ་མེད་འདུག། འདི་གིས་ ཁྲིམས་སྤྱིའི་དབྱི་བཤེར་འབད་ནིའི་ནང་བརྟེན་ནིའི་ དུས་ཚོད་དང་ཐོན་སྐྱེད་རྩྱུ་ མང་

དྲག་སྡེ་རྫོགས་པ་ཨིན་མས། འདི་ལུ་གཞུང་གིས་ མི་མང་དཔང་བཞག་ཞབས་རྟོག་གི་ཡིག་ཚང་འདི་ དྲང་ཁྲིམས་ལྟན་
སྡེ་ལས་སོ་སོ་བྱེད་པ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དགོཔ།

ལཱ་བཞི་པ། ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་ནང་ ཁྲོམ་ཚྭ་གས་འཆར་གཞི་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་ སྟན་ལཱ་ བསྐྱར་ཞིབ་སྟན་ལཱ།

རྒྱབ་ཁྱད་སྟེན།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འབྲུག་གི་རྩ་ཁྲིམས་ཆེན་མོ་དང་ འབྲུག་གི་རྩིས་ཞིབ་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༤ ཅན་
མའི་འགན་དབང་དང་འབྲེལ་ “ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་ནང་ ཁྲོམ་ཚྭ་གས་འཆར་གཞི་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་” དེ་
འགོ་འདྲན་འཐབ་ཡོད་པ་ཨིན་མས། རྩིས་ཞིབ་དེ་ ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་ལུ་ མདོན་མཐོའི་ རྩིས་ཞིབ་གཙུག་སྡེ་རྩིས་རྒྱུ་སྤྱི་
གནས་ཚད་ (ISSAI ༣༠༠༠) དང་འབྲེལ་འགོ་འདྲན་འཐབ་ལུག།

ཁྲོམ་སྡེའི་འཆར་གཞི་དང་གོང་འཕེལ་འདི་ གཞུང་ (ས་གནས་དང་ལུང་ཕྱོགས་ དེ་ལས་རྒྱལ་ཡོངས་) དང་ ཁེ་སྲོང་ལྷན་མི་རྒྱུ་
མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་ལས་ ཁྲོམ་སྡེའི་ས་ཁོངས་རྒྱུ་གི་འཆར་གཞི་དང་ དུལ་འབྲེལ་ དེ་ལས་འཛིན་སྐྱོང་ག་དེ་སྡེ་འཐབ་ནི་ཨིན་
ན་རྒྱུ་ལུ་ གོམ་ཨིན་པ་ད་ ཐོན་སྐྱེད་རྒྱུ་ དུས་རྒྱུན་དུ་ བདེ་སྤྱི་ག་དང་ ག་བསྐྱར་འབད་དེ་ བཟོ་སྐྱལ་འབད་ནི་རྒྱུ་ཡང་ཚུད་པ་ཨིན།
ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་གྱི་ཐད་དུ་ འཆར་གཞི་དང་གོང་འཕེལ་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཆ་ཨམ་འདི་ ཐིམ་ཕུག་བཟོ་བཀོད་འཆར་གཞི་ཨམ་
༢༠༠༢-༢༠༢༧ ཅན་མ་ (༢༠༠༤ ལུ་ འབྲི་སྟོན་) ཨིན་པ་ད་ འཆར་གཞི་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༡ ལུ་ གཞི་བཙུགས་འབད་ལུག།
ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་ནང་ ཁྲོམ་ཚྭ་གས་འཆར་གཞི་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་དེ་ རྩིས་ཞིབ་དུས་མཚམས་ ༠༡/༠༡/
༢༠༡༤ ལས་ ༣༡/༡༢/༢༠༡༤ ཚུན་འགབ་སྡེ་ཡོད་པ་དང་ རྩིས་ཞིབ་ལས་སྡེ་རྒྱུ་ཡང་ ཞབས་རྟོག་ལྷན་ཁག་འོག་གི་ ཞབས་
རྟོག་ལས་ཁུངས་དང་ ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་སྡེ་ནང་ འགོ་འདྲན་འཐབ་སྡེ་ཡོད་པ་ཨིན།

ཞིབ་རྟོག་གཙོ་ཅན།

༡༩ ལུ་འབྲེལ་ལྟེ་

ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་གྱི་ འཆར་གཞི་དང་གོང་འཕེལ་དང་འབྲེལ་བའི་ ཆད་སྐྱོན་དང་ནོར་འབྲུལ་རྒྱུ་མང་རབས་ཅིག་ མདོན་
གསལ་བྱུང་ཡོད་ཅུང་ གལ་གནད་ཅན་གྱི་ཐབས་ཤེས་དང་གོང་འཕེལ་རྒྱུ་ཡང་ མདོན་གསལ་བྱུང་ཡོད་མི་རྒྱུ་ འོག་ལུ་
བཟུང་བསྟར་སྡེ་བཀོད་དེ་ཡོད་པ་

༡༽ ཐིམ་ཕུག་བཟོ་བཀོད་འཆར་གཞི་ཨམ་གྱི་མཐའ་འཁོར་ཐབས་བྱས་བརྟག་ཞིབ་ (SEA) ནི་ ཀོ་རི་ཡ་
མཐའ་འཁོར་གཙུག་སྡེ་གིས་ཁྱད་རིག་དང་ ལྷོགས་གྲུབ་གོང་འཕེལ་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་འབད་ཐོག་ལས་ ཐིམ་
ཕུག་ཁྲོམ་སྡེ་དང་ ཞབས་རྟེག་ལྷན་ཁག་དེ་ལས་ རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྦྱིད་དཔལ་འཛོམས་ལྷན་ཚོགས་
རྒྱལ་ཡོངས་མཐའ་འཁོར་ལྷན་ཚོགས་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་དང་ འཛམ་གླིང་སྤྱི་ཚོགས་གོང་
འཕེལ་ལས་རིམ་ཚུ་ནང་ལས་ རོ་ཚབ་ཡོད་པའི་ ལས་ཚན་སྣ་མང་གི་སྡེ་ཚན་གཅིག་གིས་འགོ་འདྲན་འཐབ་
སྟེ་འདུག།

ཁ༽ ཞབས་རྟེག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཁབ་འདི་ནང་ བདེ་འགྲིག་གི་འཆར་གཞི་ཉུ་ལམ་ུལ་ དེ་ཅིག་ བཟོ་
ཡོད་པ་ད་ བསིལ་བྱོད་གནས་སྤངས་བསྐྱར་བཅོས་བདེ་འགྲིག་གི་ ཐབས་བྱས་འཆར་གཞི་ཚུ་བཟོ་སྟེ་འདུག།

ག༽ བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱིག་གཞི་ སྤྱིད་བྱས་དང་ལམ་སྟོན་མང་རབས་ཅིག་བཟོ་ཡོད་པ་ད་ དེ་ཡང་ རྒྱལ་ཡོངས་
གོང་འཕེལ་འཆར་གཞི་ཡོངས་རྫོགས་ ༢༠༢༠ ཅན་མ་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་ཞབས་རྟེག་གི་སྤྱིད་བྱས་ དེ་ལས་
ས་གཞི་སྤྱི་ཐོག་བཙུགས་ནི་དང་ས་གཞི་སྟོམས་སྤྱིག་གི་ལག་དེབ་ ༢༠༡༩ ཅན་མ་དང་ ས་གཞི་སྤྱི་ཐོག་
བཙུགས་ནི་དང་ ས་གཞི་སྟོམས་སྤྱིག་གི་སྤྱིག་གཞི་ ༢༠༡༤ ཅན་མ་ཚུ་ཨིན་པས།

ང༽ ཞབས་རྟེག་ལས་ཁུངས་འདི་གིས་ གཞུང་དང་གཅིག་ཁར་འབྲེལ་མཐུན་འབད་ཐོག་ལས་ གོང་འཕེལ་གྱི་
གྲོས་འཆར་དང་འབྲེལ་བའི་ ཁྱད་རིག་གི་རྒྱབ་སྐྱོར་པ་བཟུམ་ཅིག་སྟེ་ལཱ་འགན་འབག་སྟེ་འདུག།

ཅ༽ ཞབས་རྟེག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལས་ གནམ་སྟོང་འཆར་གཞི་འདི་དབྱེད་ཡིག་ཟིན་བྱིས་བཟབ་ནི་
འགོ་བཙུགས་འབད་དེ་ཡོད་མི་དེ་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ས་ཆ་ལག་ལེན་ཚུ་ འདྲ་མཉམ་དང་ ཚུལ་མཐུན་ དེ་
ལས་ ཚད་དམ་དང་ ཡུན་བརྟན་གྱི་སློ་ལས་སྤྱོད་ནི་འདི་གནམ་སྟོང་ འཆར་གཞི་འདི་གཞི་བཀོད་གསལ་རི་རི་ཅིག་
བྱིན་ཚུགས་ ནི་ཨིན་པས།

ཆ༽ ཞབས་རྟེག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ ལོ་བསྟར་བཞིན་དུ་ གཞིས་ཆགས་གྱི་ ལུགས་མཐུན་དང་གོང་འཕེལ་བསྐྱར་
ཞིབ་ཚུ་འགོ་འདྲན་འཐབ་དོ་ཡོད་པ་ད་ ད་ལྟོ་ཚུན་ ཐིམ་ཕུག་བཟོ་བཀོད་འཆར་གཞི་ཨམ་གྱི་འོག་ལུ་ཚུད་པའི་
ནང་འཁོད་ས་ཁོངས་འཆར་གཞི་བཞི་དེ་ཅིག་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ཡོད་པ་ད་ དེ་ཡང་ ལུང་བསྟན་ཕུག་དང་ ཉེ་
ཛོ་བསམ་བསྟན་གླིང་གི་ ནང་འཁོད་ས་ཁོངས་འཆར་གཞི་ དེ་ལས་ ལུང་ཟམ་རྟེག་དང་ བར་པའི་ས་འི་ ནང་
འཁོད་ས་ཁོངས་འཆར་གཞི་ཚུ་ཨིན་པས།

ཇ༽ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༧ ཚུན་ ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་སྡེ་གིས་ བདེ་ཆེན་ཚོས་གླིང་དང་ གླང་ཛོ་ཡར་ལ་ དེ་ལས་ ག་ཟི་ལུང་ལ་
ས་ཁོངས་སྟེ་གཞུང་ ལུང་བར་གྲོང་ ལུང་བསྟན་ཕུག་ བར་པའི་ས་དང་ སྤྱི་མོ་ལྟོ་ལ་གི་ ས་ཁོངས་ནང་འཁོད་

གྱི་འཆར་གཞི་བརྒྱད་ གཞི་བཙུགས་འབད་ཚར་ཏེ་འདུག།

༢། རྟེན་འབྲེལ་

༡། ཐིམ་ཕུག་བཟོ་བཀོད་འཆར་གཞི་ཨམ་གཞི་བཙུགས་ནང་ འགན་ཁག་ཅན་གྱི་ལས་སྡེ་གཙོ་ཅན་ཚུ་གིས་ བཙོན་ཤུགས་མ་བསྐྱེད་མི་དང་ ཐིམ་ཕུག་བཟོ་བཀོད་འཆར་གཞི་ཨམ་གཞི་བཙུགས་ཀྱི་གཞི་བཀོད་ ཉིང་ སང་ས་མེད་པ་ལས་བརྟེན་ འཆར་གཞི་འི་དམིགས་གཏད་ལས་ ཐ་དད་བྱུང་བའི་གནད་དོན་སྒྲུལ་སྤྱོད་ བྱུང་སྟེ་ འདུག།

ཁ། ཐིམ་ཕུག་བཟོ་བཀོད་འཆར་གཞི་ཨམ་འདི་ ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་གྱི་འཆར་གཞི་དང་གོང་འཕེལ་གི་ འཆར་གཞི་ གཙོ་བོ་ཅིག་ཨིན་མ་དེ་ཁྲིམས་དོན་གྱི་འགན་དབང་ཉིང་སང་ས་མེད་མི་དང་ ལས་སྡེ་གཙོ་ཅན་གྱི་ཁ་ཕྱག་ ལས་ གལ་ཆེ་བའི་གནད་དོན་ཅིག་སྟེ་བཟོ་འཛུགས་མ་འབད་མི་ལས་བརྟེན་ གོང་འཕེལ་གྱི་ཆ་ཤས་ཚུ་མང་ འོས་ཅིག་ དམིགས་གཏད་དང་འབྲེལ་ གཞི་བཙུགས་མ་འབད་བར་ལུས་ཡོད་པ་ད་ ཡང་ན་ ལྷན་ཁག་དང་ ཁྲོམ་སྡེ་ཚོགས་སྡེ་གིས་ གནས་སྤངས་དང་འབྲེལ་ ཐ་དད་ཡོད་མི་ཚུ་ ཁྲིམས་མཐུན་བཟོ་ཡོད་པའི་གནད་ དོན་ཚུ་འདུག།

ག། རང་རྒྱུད་གི་གནད་དོན་ཚུ་ནང་ ཁྲིམས་མཐུན་བཟོ་མི་དང་ ཡང་ན་ གནད་བ་སྤྱོད་ཡོད་མི་ཚུ་ལས་བརྟེན་ ཁྲིམས་མཐུན་བཟོ་ནི་དང་ གནད་བ་སྤྱོད་ནི་འི་ སྤྲུལ་ཁྲུན་སྟེ་བཟོ་ཡོད་པ།

ང། ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་ གོང་འཕེལ་གྱི་འགན་ཁག་འབག་ནི་འི་འགན་གནས་ (Carrying Capacity) དང་ ཡུན་བརྟན་སྟེ་གནས་ནི་ དེ་ལས་ བསྐྱེལ་འདེན་གྱི་ལམ་ལུགས། བཙོན་ཚུགས་ཚུ་ལ་གྱི་ལམ་ལུགས། ཁྱེན་དབྱེད་ཞིབ་དང་ རྒྱལ་ས་ལྟེ་བའི་ཁྲོམ་ཁར་ སྤྱོད་ཁྲིམ་ལག་ལེན་འཐབ་ཚུགས་པ་བཟོ་ནི་འི་ ཚ་བྱང་ལང་ དགོ་པའི་གནད་དོན་འདི་ ཡར་འཕར་འགྱུར་ཡོད་པ་ཨིན་མས།

དམངས་ཅིས་ཚོགས་རྒྱུ་གི་ཞིབ་རྟོག་

༡། ཐིམ་ཕུག་བཟོ་བཀོད་འཆར་གཞི་འདི་ ༢༠༠༢ ལས་ ༢༠༢༧ འདི་ ཞབས་ཏོག་ལྷན་ཁག་གིས་ བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ དེ་ཡོད་པ་ལས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༢ ཟླ ༡༢ པའི་ནང་མཇུག་བསྟུ་ནི་འི་རེ་བ་བསྐྱེད་པ་ཨིན་མས།

དམངས་ཅིས་ཚོགས་རྒྱུ་གི་གྲོས་འདེབས།

- ༡༽ ཁྲོམ་ཚོགས་འཆར་གཞི་དང་གོང་འཕེལ་ མགུ་རྒྱུ་དྲགས་ཡོད་མི་འདི་བསལ་ནིའི་དོན་ལུ་ ལས་སྡེ་ཁག་ཚུ་ལུ་
འབྲེལ་ཡོད་ཁྲིམས་དང་སྲིད་བྱུས་ཚུ་དུས་མཐུན་བཟོ་དགོས།
- ༢༽ གཞུང་གིས་ འབྲུག་གི་གནམ་སྟོང་འཆར་གཞིའི་དབྱེད་ཡིག་ ༢༠༡༩ ཅན་མ་འདི་ འཕྲལ་རང་ གསུང་གྲོས་གནང་
ནིའི་དོན་ལུ་སྤྱི་ཚོགས་ནང་བཙུག་དགོས།
- ༣༽ འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དོན་ལུ་ ཁྲོམ་ཚོགས་འཆར་གཞི་དང་ གོང་འཕེལ་གྱི་གཞི་བཞག་དེ་ ཡོངས་རྫོགས་ཅིག་དགོས།

ལེན་ལུ་པ། འཁོར་ལམ་རྒྱུ་སྐྱོང་གི་ལཱ་ཚུ་ནི་ ལས་འབྲེལ་ཅིས་ཞིབ་སྒྲུན་ཞུ་བའི་ བསྐྱར་ཞིབ་སྒྲུན་ཞུ།

རྒྱལ་ཁབ་ལ།

རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ལམ་སེལ་ལས་ཁུངས་ནང་ འཁོར་ལམ་རྒྱུ་སྐྱོང་གི་ལཱ་ཚུ་དང་ ཅིས་ཞིབ་དུས་
མཚམས་ ༢༠༡༣-༡༤ ལས་ ༢༠༡༧-༢༠༡༩ ཚུན་འགབ་ཚུགས་པའི་ ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་ ལས་འབྲེལ་ཅིས་
ཞིབ་སྒྲུན་ཞུ་འབད་ཡོད་པ། ཅིས་ཞིབ་འགོ་འདྲེན་འཐབ་དགོ་པའི་དམིགས་དོན་དེ་ཡང་ འཁོར་ལམ་རྒྱུ་སྐྱོང་ནང་ འཆར་གཞིའི་
ཐབས་ལམ་ཚུ་བཅུས་ གཙུག་སྡེའི་གཞི་བཞག་ཚུ་ ཡོད་མེད་དང་ ཡང་ན་ ལངས་སྤེལ་ཡོད་མེད་ དེས་གཏན་བཟོ་ནི་དང་ འཁོར་
ལམ་རྒྱུ་སྐྱོང་གི་ལཱ་ཚུ་བསྐྱར་སྐྱོད་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ ད་ལྟོ་གནས་ཡོད་ཀྱི་ལམ་ལུགས་/བྱ་རིམ་/ལག་ལེན་ ཚུ་འཛོམས་ཆད་
དང་ དོན་སྤྲོད་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་ནི།

ཞིབ་རྟེན་གཙོ་ཅན།

༡༽ རྒྱལ་འབྲེལ་ཚུ།

- ༡༽ འབྲུག་གི་ལམ་གྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༣ ཅན་མར་ ཆ་འཛིན་གྲུབ་ཡོད་པ་མི་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་
ལམ་བཟོ་སྐྱུན་གྱི་གནས་ཆད་དང་ ལམ་གྱི་མཐུན་འབྲེལ་ཚུ་ ཉེན་སྲུང་ཅན་དང་ དོན་སྤྲོད་ཅན་སྡེ་ གོང་འཕེལ་
གཏང་ནིའི་དོན་ལུ་ འཛོམས་ཚུ་གི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནི་ནང་མན་པ་བྱུང་ཡོད་པ།
- ཁ༽ ཞབས་ཏྲུག་ལྷན་ཁག་གིས་ འཁོར་ལམ་གྱི་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱིག་གཞི་ ༢༠༡༤ ཅན་མ་ བཟོ་སྤྱོད་བསྐྱར་
སྐྱོད་འབད་ཡོད་པ་མི་གི་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ འཁོར་ལམ་གྱི་ལམ་ལུགས་ གཅིག་མཚུངས་བཟོ་ཐབས་ལུ་ བྱེད་
རིག་གི་གསལ་བཞག་དང་ གནས་ཆད་ཚུ་འཕྲོག་ལས་ འཁོར་ལམ་བཟོ་སྐྱུན་དང་རྒྱུ་སྐྱོང་ལུ་ ལྷན་ཐབས་

འབདཝ་ཨིན་མས།

- ག༽ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ ལམ་མཐུད་འབྲེལ་གྱི་འཆར་གཞི་དང་ འཆར་དངུལ་བཀོད་ནི་ དེལས་ གཞི་བཙུགས་དང་ རྒྱན་སྦྲང་ཚུ་འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་ལུ་ བདག་དབང་དང་ ལཱ་དང་འགན་ཁག་དབྱེ་བ་བྱེ་སྡེ་སྦྱོད་ནི་ནང་ ཕན་ གོ་གས་འབད་ཐབས་ལུ་ ལམ་སེལ་ཁུངས་ཀྱིས་ རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལམ་གྱི་དབྱེ་ཁག་ལམ་ལུགས་” བཟོ་སྡེ་ ཡོདཔ།
- ང༽ ལམ་སེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ མ་འོངས་ལོ་ངོ་ ༡༠ གི་དོན་ལུ་ འཆར་གཞི་དང་ དང་ལཱ་འཆར་གཞི་ཚུ་ བཟུམ་ནི་ལས་འཆར་གྱི་ཐོག་ལས་ འཁོར་ལམ་ལས་སྡེ་ལུ་འཆར་གཞི་ཨམ་ (༢༠༠༧-༢༠༢༧) བསྐྱར་ བཟོ་འབད་ཡོདཔ།
- ཅ༽ ལམ་སེལ་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ འཁོར་ལམ་ཉམས་བཅོས་འབད་དགོ་མི་ཚུ་ ལོ་བསྐྱར་འཆར་གཞི་འདི་ འཆར་ དངུལ་ཡོད་མི་ནང་འཁོད་ ཁ་གསལ་བཟོ་ཐོག་ལས་འབད་དགོ་པའི་ལམ་ལུགས་འགོ་བཙུགས་ཡོདཔ།

༢༽ ཚད་སྡོམ་ནུ།

- ག༽ བསྐྱར་གསོ་འབད་དེ་ཡོད་པའི་ འཁོར་ལམ་རྒྱ་དངོས་འཛིན་སྦྲང་འཆར་གཞི་འདི་གིས་ བྱང་པ་རེ་གི་གནད་ གོང་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ རྫོང་ཁག་གི་འཁོར་ལམ་ཚུ་བཟོ་བསྐྱར་འབད་ནི་ནང་རྒྱུམ་ཅིག་ གཙོ་བོ་བཏོན་ཏེ་ཡོདཔ་ དང་ དུས་མཚམས་ཀྱི་ཉམས་བཅོས་དང་ ཉམས་བཅོས་ཀྱི་གནད་དོན་ དེལས་ ཚད་འཛིན་ཚུ་བཟུང་པའི་ དམིགས་གཏད་ཚུ་མེདཔ།
- ཁ༽ ཐབས་བྱས་ཀྱི་ཕྱིས་ཐོ་ཚུ་བཟུང་ཏེ་ དུས་མཚམས་ཉམས་བཅོས་འཆར་གཞི་དང་ རེ་འདུན་བསྐྱེད་པའི་གྲུབ་ འབྲས་ཀྱི་ ཐོ་ཡིག་ཚུ་མིན་འདུག།
- ག༽ འཁོར་ལམ་ཚུ་ དུས་མཚམས་ཀྱི་ཉམས་བཅོས་འབད་ནི་དོན་ལས་ འཆར་གཞི་དང་ གཙོ་རིམ་གྱི་ལམ་ ལུགས་ གཞི་བཙུགས་འབད་དེ་མིན་འདུག།
- ང༽ འཆར་ལོ་ ༢༠༡༧-༢༠༡༨ ལོ་འི་ནང་ གནམ་གུར་གྱི་བཟོ་བཀོད་ ༡༥༥ འཆར་གཞི་བཟོ་ཡོད་མི་ལས་ བཟོ་ བཀོད་ ༥༥ དེ་ཅིག་ ལག་ལེན་འཐབ་མ་ཚུགས་པར་ ལུས་ཡོད་མི་འདི་གིས་ བརྒྱ་ཆ་ ༣༢.༩༠ ལྷན་ དགོ་པའི་དམིགས་གཏད་བསྐྱེད་མི་འདི་ གྲུབ་མ་ཚུགས་པར་ཡོདཔ་དང་ བཟོ་བཀོད་ ༧༡ འདི་ ལུང་ལྷོགས་ ཡིག་ཚང་ཚུ་གིས་ བརྒྱ་ཆ་ ༤༥.༤༡ བཟུང་པའི་ བཟོ་བཀོད་དེ་ འཆར་དངུལ་གནད་པ་མ་གྲུབཔ་ལས་ བཟོ་

བསྐྱུན་འབད་དེ་ཡོད་པ།

ཅེ དུས་མཚམས་ཀྱི་ཉམས་བཅས་འདི་ དུས་ཚེད་ཁར་འབད་མ་ཚུགས་པར་ཡོད་པ་དང་ ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་
ཚུ་གིས་ དུས་མཚམས་ཉམས་བཅས་ཀྱི་ཐོ་བཀོད་ལེགས་ཤོམ་སྤེལ་བཅའ་ཁྲུང་ལམ་ རྒྱལ་ཡོངས་གཞུང་ལམ་
ཆེབ་ (PNH) དང་ རྒྱལ་ཡོངས་གཞུང་ལམ་འབྲིང་མ་ (SNH) ཚུ་ནང་ ལོ་བསྟར་དུས་མཚམས་
ཉམས་བཅས་བྱུང་ཚད་འདི་ རྒྱ་ཆ་ ༢༥.༢༤ དང་ ༢༧.༣༡ དེ་ཅིག་གི་དམའ་ཤོས་སྤེལ་དཔ།

དམངས་ཁྱིམ་ཚོགས་རྒྱུང་གི་ཞིབ་རྟོག་།

༡༽ འབྲུག་གི་ལམ་གྱི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༡༣ ཅན་མའི་ནང་ཆེད་དུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ ཚད་གཞི་དང་འབྲེལ་ཏེ་ རྒྱལ་
ཡོངས་གཞུང་ལམ་ཆེབ་དང་ རྒྱལ་ཡོངས་གཞུང་ལམ་འབྲིང་མ་ དེ་ལས་ རྒྱུ་འཕྲུལ་ལྷོ་བའི་ལམ་ཚུ་བཟོ་བསྐྱུན་དང་
རྒྱུ་སྐྱོང་མ་འཐབ་པར་ཡོད་པ།

༢༽ འཁོར་ལམ་མང་ཤོས་རང་ ལམ་སྟོན་ ཡང་ན་ གནས་ཚད་ཚུ་མ་བཟོ་བའི་སྟོན་མ་ལས་ བཟོ་བསྐྱུན་འབད་ཡོད་པ།

༣༽ བྱེད་སྤྱོད་སྤྱིང་མེད་མི་དང་ རྒྱུ་རྒྱུ་ཚབས་ཆེན་ཚུ་ ཞིབ་དཔྱད་འབད་ཚུགས་ནི་དེ་དོན་ལུ་ ལུང་ཕྱོགས་ཡིག་ཚང་ཚུ་ནང་
དགོས་མཁོ་ཡོད་པའི་ མཁོ་ཆས་དང་ འཕྲུལ་རིགས་གི་སྟོན་གསུང་ལུ་མེད་པ།

༤༽ འཁོར་ལམ་ཉམས་བཅས་དང་ བཟོ་བསྐྱུན་འབད་བའི་སྐབས་ ཚད་ལྡང་ ཡང་ན་ རྟག་རྟག་ལེགས་ཤོམ་སྤེལ་མ་འབད་བ་
ཡོད་པ་དང་ རྟག་རྟག་གི་ཐབས་ལམ་སྤྱིང་སྤྱིང་ ཡིག་ཐོག་ལུ་བཞག་ནི་ལམ་ལུགས་མེད་པ།

དམངས་ཁྱིམ་ཚོགས་རྒྱུང་གི་གྲོས་འདེབས་།

༡༽ འཁོར་ལམ་ཉམས་བཅས་ལུ་ འཆར་གཞི་བཟོ་ནི་དང་ གཙོ་རིམ་སྒྲིག་ནི་ནང་ ཡར་འཕར་གཏང་ནི་དེ་དོན་ལུ་ འཁོར་
ལམ་རྒྱ་དངོས་དང་ བན་དོན་འཛིན་སྐྱོང་གི་ལམ་ལུགས་ གཞི་བཙུགས་དང་ འགོ་བཙུགས་དགོས་པ།

༢༽ ལམ་གྱི་བཅའ་ཁྲིམས་དང་ ལམ་སྟོན་ཚུ་དང་འབྲེལ་ཏེ་ འཁོར་ལམ་ཚུ་སྤྱད་ཚད་ཡོད་པ་དེས་བཟན་བཟོ་ནི་དེ་དོན་ལུ་
རྟ་རྟོག་དང་ འགོ་འདྲེན་ལེགས་ཤོམ་སྤེལ་འཐབ་དགོས་པ།

༣༽ འཁོར་ལམ་གྱི་ལཱ་ཚུ་འགན་སྦྲངས་ཡར་ཕར་བཏང་ནི་དང་ ཟད་འགོ་ལུ་ཕན་ནི་དེ་དོན་ལུ་ དུས་རྒྱུན་ཉམས་བཅས་
ཀྱི་ལཱ་ནང་ འོས་འབབ་ཡོད་པའི་ལས་མི་དང་ཅ་ཆས་ཚུ་ ལངས་སྤེལ་འཛོལ་ཞིབ་འབད་དགོས་པ།

བཅ་ཚན་གཉིས་པ། གྲོས་ཚད་དང་ལེན་གྱི་གནས་ལྗོངས་སྒྲིག་ཀྱི།

སྤྱི་ཚོགས་གསུམ་པའི་ ཚོགས་ཐངས་² པའི་ ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་སྒྲིག་ཀྱི་གྲོས་ཚད་དང་ལེན་གྱི་གནས་ཚད།

༡༽ ལེན་དང་པའི་ གྲོས་ཚད་ ³ པ།

སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ ཁོམ་སྡེ་ཁག་ཚུ་གིས་ གཞུང་ས་ཚུ་ནང་ བདག་སྐྱོང་དང་ འཛིན་སྐྱོང་སྤྱི་ཐོབ་སྡེ་མ་མཛད་པ་ལས་ བརྟེན་ འོང་འབབ་ཚུ་ནང་ བྱོང་བྱུང་སྒོམ་འབད་རང་ཕོག་སྡེ་ཡོད་པ་ལས་ ཁོམ་སྡེ་ཁག་ཚུ་གིས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ ཁག་ཚུ་ནང་ལས་ འོང་འབབ་འཛིན་ལུ་དམོལ་མི་འདི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ལྷ་ ³ པའི་ནང་འཁོད་ ལོག་ལེན་ཏེ་ རྩིས་ཁྲའི་ ནང་བཅུགས་དགོ་པའི་གྲོས་འདེབས་ཆ་འཛིན་གྱུ་བ་ཅི།

གནས་ཚད།

ཐིམ་ཕུག་ཁོམ་སྡེ་གིས་ ས་སྐྱར་སྤྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་ དུལ་ཀྱིས་ ༢༢༥,༢༤༦.༥༢ བསྐྱ་ལེན་འབད་དེ་ དང་ལེན་སྒྲིག་ཀྱི་ཚུ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་ལུ་མ་ཕུལ་ཚུན་ གནས་ཚད་འདི་ཉེ་མ་བཟུམ་སྡེ་ལུ་མ་ཉི་ཨིན་མས། ཐིམ་ཕུག་ཁོམ་ སྡེ་གིས་ ཚོད་བསྡེ་ཁོམ་གྱི་ས་ཁོངས་ཀྱི་རྒྱུ་ཁར་ དུས་ལུ་གི་སྐྱར་སྤྱོད་དུས་ཚོད་ཚང་ཡོད་མི་དེ་གྲུ་ དང་ལེན་ཉེད་སྐལ་ འབད་ནི་ཟེར་རྩིས་ཞིབ་སྒྲིག་ཀྱི་ནང་ ཁས་ལེན་འབད་ཡོད་མི་འདི་ འབད་མ་ཚུགས་པས།

ཕུན་ཚོགས་སྤྱི་ཐོབ་སྡེ་འི་ཐད་ཁར་ལྟོད་པ་ད་ དང་ལེན་གྱུ་བ་པའི་སྒྲིག་ཀྱི་མེད་པ་ལས་ གནས་ཚད་འདི་ཉེ་མ་བཟུམ་ སྡེ་ལུ་མ་ཉི་ཨིན་མ། རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཕུན་ཚོགས་སྤྱི་ཐོབ་སྡེ་འི་ བཀོད་བྱུང་བྱུང་ཚེན་ལུ་ རྩིས་འབྲིག་མ་འབྱུང་པའི་ རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་གྲོས་འདེབས་ཚུ་གྲུ་ དང་ལེན་གྱུ་བ་པའི་གནས་ཚད་དགོ་པ་སྡེ་ ཡིག་ཨང་ RAA/FuCD/ (J38)/PAReport/Thromdes/2021/575 འདི་སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༡ ལྷ་ ༤ པའི་ཚེས་ ༡༩ བཟང་ཅུག།

ཨིན་རུང་དགེ་ལེགས་ཕུག་ཁོམ་སྡེ་གིས་ ཁོམ་སྡེ་འི་ལོ་བསྐྱར་རྩིས་ཞིབ་འབད་བའི་སྐབས་ མ་དུལ་ག་ར་ ལོག་ལེན་ ཏེ་འདུག།

27 ལེའུ་དང་པའི་གྲོས་ཚད་ ༥ པ།

སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ དངུལ་རྩིས་ལྷན་ཁག་དང་ཁྲོམ་སྡེ་ཁག་ཚུགས་ སྤྱི་ལོ་ 2019 ཟླ་ 9 པའི་ནང་འཁོད་ གྲོགས་རམ་
མ་དངུལ་ཆ་མེད་གཏང་ནི་གི་འཆར་གཞི་ཅིག་ བཟོ་དགོ་པའི་གྲོས་འདེབས་གནང་ཅུག།

གནས་ཚད།

ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་སྡེ་གི་རྒྱན་སྦྱོར་ཟད་འགོ་བྱ་ གནང་སྤྱིན་ལྷན་ཐབས་མ་དངུལ་འདི་ དངུལ་རྩིས་ལྷན་ཁག་དང་གྲོས་
བསྟུན་འབད་ཐོག་ ལོ་ལྗེའི་འཆར་གཞི་ 12 པའི་ལོ་ངོ་དང་པའི་ནང་ལས་རང་ ཆ་མེད་གཏང་ཡོད་པ་དང་ གསར་སྐྱབ་
གནང་སྤྱིན་གྱི་ལྷན་ཐབས་མ་དངུལ་འདི་ ད་ལྟོ་ཡང་ཐོབ་སྟེ་འདུག། ཨིན་ཟུང་ ཐིམ་ཕུག་ཁྲོམ་སྡེ་གིས་སྤྱན་ཞུ་འོན་
གསར་སྐྱབ་གནང་སྤྱིན་གྱི་ལྷན་ཐབས་མ་དངུལ་འདི་ གོ་རིམ་སྒྲིག་སྟེ་ ཆ་མེད་གཏང་ནི་ཨིན་མས།

སྤྱི་ཚོགས་སྤྱིང་དང་ དགེ་ལེགས་ཕུག་ བསམ་གྲུབ་ལྗོངས་མཁར་ཁྲོམ་སྡེ་ཚུ་འོན་ལས་ དང་ལེན་གྲུབ་པའི་སྤྱན་ཞུ་
མ་ལྟོད་པ་ལས་ གྲོས་འདེབས་ཀྱི་གནས་ཚད་འདི་ཉེ་མ་བཟུམ་སྟེ་ལུས་ནི་ཨིན་མས།

ཁྲོམ་སྡེ་གསུམ་གྱི་བཀོད་ཁྲབ་བྱེད་ཆེན་ཚུ་ལུ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ རྩིས་འབྲིག་མ་འབྱུང་པའི་
རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་གྲོས་འདེབས་ཚུ་གྱ་ དང་ལེན་གྲུབ་པའི་གནས་ཚད་དགོ་པ་སྟེ་ ཡིག་ཨང་ RAA/FuCD/
(J38)/PA Report/Thromdes/2021/575 འདི་སྤྱི་ལོ་ 2021 ཟླ་ ༥ པའི་ཚེས་ 19
ལུ་བཏང་ཅུག།

28 ལེའུ་དང་པའི་གྲོས་ཚད་ 6 པ།

སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ ཐ་ན་ ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་སྤྱན་ཞུ་དང་འབྲེལ་བའི་སྤྱན་ཞུ་འོན་པ་གསལ་ ཆད་སྤྱིན་ཞུགས་ཡོད་མི་
ཚུ་གྱ་ཡང་ རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱི་ཁ་བྱུག་ལས་ སྤྱི་ལོ་ 2019 ཟླ་ 9 པའི་ནང་འཁོད་ འགན་འཁུལ་ཐངས་
ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཚུ་ གསལ་ཏེ་གཏོ་བཟོ་དགོ་པའི་གྲོས་འདེབས་གནང་ཅུག།

གནས་ཚད།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྱིས་ འགན་འཁུལ་བཞུགས་པའི་བྱ་རིམ་ཅིག་བཟོ་ཡོད་པ་དང་ དེ་རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་བཅའ་
ཡིག་དང་སྒྲིག་གཞི་ 2020 ཅན་མའི་ ལེའུ་ 6 པ་ “ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་སྤྱན་ཞུ་ཚུ་འོན་ལུ་ འགན་འཁུལ་
ནི་” ཟེར་བའི་འོག་ལུ་དོན་ཚན་ 19 པ་སྟེ་བཙུག་སྟེ་འདུག།

༤། ལེའུ་གཉིས་པའི་ གྲོས་ཚད།

ནང་འཁོད་འགོ་འགྲུལ་བསྐྱར་ཞིབ་ཀྱི་ ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་བསྐྱར་ཞིབ་སྟན་ལྟ།

གནས་ཚད།

རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྲིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ལྷ་ ༤ པའི་ཚེས་ ༢༩ ལུ་ཕུལ་མི་ཡིག་ཨང་ RAA/(AG-SP)/03/2020/121 དང་འབྲེལ་ཨ་ལུ་ལེའུ་གཉིས་པའི་འོག་ལུ་བཀོད་ཡོད་པའི་ གྲོས་འདེབས་ ཚུ་ག་ར་བསྐྱར་སྦྱོད་འབད་ཅུག།

༥། ལེའུ་བཞི་པའི་ གྲོས་ཚད།

སྤྱི་ཚུགས་ཀྱིས་ གཞུང་གི་ཁ་ཐུག་ལས་ འབྲུག་ཚོང་དང་བཟོ་སྐྱོད་ཚུགས་ལྷེ་ལུ་ གྲོགས་རམ་མ་དངུལ་གནད་པའི་ སྐབས་ ཁོང་དང་གཅིག་ཁར་ ལོ་བསྐྱར་གཞུང་སྦྱོང་མཚུགས་ཀྱི་འགན་ཡིག་གུར་ མཚན་རྟགས་བཀོད་དགོ་པའི་ གྲོས་འདེབས་ཕུལ་ཡི།

གནས་ཚད།

གྲོས་འདེབས་འདི་གི་བསྐྱར་སྦྱོད་སྟན་ལྟ་ མ་ཐོབ་པར་ཡོད་པ།

༦། ལེའུ་ལྔ་པའི་ གྲོས་ཚད།

ཡུན་བརྟན་གོང་འཕེལ་གྱི་དམིགས་ཡུལ་ བསྐྱར་སྦྱོད་འབད་ནི་ནང་ ག་སྤྱི་ག་ཡོད་མེད་ཀྱི་ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་ཀྱི་ བསྐྱར་ཞིབ་སྟན་ལྟ།

གནས་ཚད།

སྤྱི་ཚུགས་གསུམ་པའི་ ཚུགས་ཐེངས་གཉིས་པའི་ནང་ཕུལ་ཡོད་པའི་ལས་འབྲེལ་རྩིས་ཞིབ་སྟན་ལྟའི་ ལེའུ་ལྔ་པའི་ གྲོས་འདེབས་ཁག་ ༥ ཡོད་མི་དེ་ ཡོངས་རྫོགས་བསྐྱར་སྦྱོད་འབད་ཡོད་པ་སྟེ་ རྒྱལ་གཞུང་རྩིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་གྲིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༢༠ ལྷ་ ༤ པའི་ཚེས་ ༢༩ ལུ་ཕུལ་མི་ཡིག་ཨང་ RAA/(AG-SP)/03/2020/121 ནང་འཁོད་དེ་འདྲུག།

མཐུག་དོན།

དམངས་ཅིས་ཚོགས་ཚུང་གིས་ སྤྱི་ཚོགས་ལུ་སྟན་ཞུ་ཕུལ་ཚོགས་མི་འདི་ཡང་ རྒྱལ་གཞུང་ཅིས་ཞིབ་དབང་འཛིན་དང་ འབྲེལ་
ཡོད་ལས་ཁྲེ་ཚུ་གིས་ རྒྱབ་སྐྱོར་ལས་བརྟེན་ཏེ་ཨིན། ཚོགས་ཚུང་གི་རྟོང་ས་ལས་ཕུལ་མི་ སྟན་ཞུ་དང་ ལྷག་པར་དུ་ གོས་
འདེབས་བུ་ སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་དོན་སྤྲོན་ཅན་གྱི་གསུང་གོས་གནང་འོང་མནོ་བའི་རེ་བ་ཡོད་ཟེར་ཞུ་ནི་ཨིན།

*** བཀྲིས་བདེ་ལེགས། ***

འབྲུག་གི་སྤྱི་ཚོགས།
དམངས་ཁྱིམ་ཚོགས་ཚུང་།

PARLIAMENT OF BHUTAN
PUBLIC ACCOUNTS COMMITTEE

**Report of the Public Accounts Committee
to the Fifth Session of the
Third Parliament
(June 21 & 22, 2021)**

“As a developing country, we have limited resources. We must manage our available resources wisely, minimize waste, and ensure that all our resources are directed at improving the wellbeing of the people, and in fulfilling our national vision.”

- His Majesty the King's address to the nation during the 111th National Day, Samtse, 17 December, 2018

Table of Contents

Membership	i
Terms of Reference	ii
Introduction	1
Part One: Review Report of Performance Audit Reports.....	2
Chapter I: Review Report of Performance Audit Report on Housing Development-Adequacy and Affordability	2
Chapter II: Review Report of Performance Audit Report on Food Self-sufficiency and Security	5
Chapter III: Review Report on Review of Judiciary System and Practices	7
Chapter IV: Review Report of Performance Audit on Urban Planning and Development in Thimphu Throm.....	11
Chapter V: Review Report of Performance Audit Report on the Road Maintenance Works	14
Part Two: Follow Up on the Implementation Status of the Resolutions	16
Implementation Status on 2nd Session Resolutions of the Third Parliament with regard to Performance Audit Reports	16
Conclusion	19

Membership

Chairperson: Honorable Ugyen Tshering, National Council Member for Paro Dzongkhag

Deputy Chair: Honorable Dil Maya Rai, National Assembly Member for Tashichhoeling Constituency

Members: Honorable Phuntsho Rapten, Eminent Member, National Council

Honorable Dr. Passang Dorji, National Assembly Member for Bartsham-Shongphu Constituency

Honorable Hemant Gurung, National Assembly Member for Lhamoi Dzingkha Tashiding Constituency

Secretary Staff: Tshering Wangchuk, Legal Officer & Committee Secretary
Sonam Choki, Committee Secretary
Legal & Procedural Service Division

Contact Details: Public Accounts Committee
Parliament of Bhutan
Langjophakha, Thimphu: Bhutan
pac@nab.gov.bt

Telephone: 02 339982

Facsimile: 02 324210

Website: <http://www.nab.gov.bt>

Terms of Reference

The Public Accounts Committee (PAC) is mandated to review and report on the Annual Audit Report to Parliament for its consideration or any other reports presented by the Auditor General as enshrined in Article 25(6) of the Constitution of the Kingdom of Bhutan.

The functions of the committee as per the Rules of Procedures of PAC 2017 are to review and report to the Parliament on:

- The economy, efficiency, and effectiveness in the use of public resources in the implementation of policy rather than on the merits and demerits of the policy;
- Transparency and accountability in the resource allocation and its utilization;
- Various reports of the Auditor General the Committee chooses to review;
- The reports of the independent auditor on operations of the Royal Audit Authority;
- The accounts, financial statements and performances of public corporations, public companies and agencies in which public funds have been invested; and
- Such other accounts and reports as may be referred to the Committee by the Joint Sitting of the Parliament.

Introduction

The Royal Audit Authority (RAA) tabled 11 Performance Audit Reports to the Third Session of Third Parliament. However, the Public Accounts Committee (PAC) decided to present five Performance Audit Reports (Housing Development-Adequacy and Affordability, Food Self-Sufficiency & Security, Review of Judiciary System and Practices, Urban Planning and Development in Thimphu Throm and Road Maintenance Works) and follow up on the implementation Status of 2nd Session Resolutions of the Third Parliament based on the Review Report of Five Performance Audit Reports received vide RAA (AG-SP) 03/2020/171 dated 27.10.2020.

The PAC examined those reports to assess whether the relevant agencies took adequate actions on the recommendations made by the RAA. As a part of its examinations process, the PAC invited responsible agencies and RAA for consultative meetings to facilitate real time discussion, clarification and way forward to address unresolved actions.

The report consists of:

Part One: Review Report on Performance Audit Reports (as of May 18, 2021)

- 1) Five Performance Audit Reports (PARs)
- 2) PAC's Observations and Recommendations

Part Two: Follow up on Implementation Status of the Resolutions

Implementation status on 2nd Session Resolutions of the Third Parliament with regard to Performance Audit Reports

Part One: Review Report of Performance Audit Reports

Chapter 1: Review Report of Performance Audit Report on Housing Development -Adequacy and Affordability

Background

The RAA conducted the audit covering the period 01.01.2013 to 31.12.2017 as per the International Standards of Supreme Audit Instructions on performance auditing (ISSAI 3000) and as mandated by the Article 25.1 of Constitution of the Kingdom of Bhutan and Sections 69(b) and 69 of Audit Act of Bhutan 2018. The overall audit objective was to ‘ascertain the effectiveness of national housing development activity including home ownership programs in providing adequate, affordable and livable housing in urban centers’.

Key Findings

1) Achievements

- a) NHDCL’s achievements
 - i) NHDCL completed a special housing project in Phuentsholing by constructing 62 buildings (506 units) in 10 different locations (Amochu, near FCB auction yard, near forest colony, around Rabten Workshop, PWD Area, near Dungkhag office and at Toribari). The subsidized rents ranging from Nu. 4000 to Nu. 7000 were made available to the middle and low income group to ease the housing pressure.
 - ii) Home ownership project of NHDCL. The home ownership project started with funding support from DANIDA under the Urban Sector Support Program in 2002. Under this project NHDCL constructed 12 structures comprising of 32 units in 2004 at the cost of Nu. 12.5 million at Changjiji.

b) NPPF's initiatives

- i) Focuses on financing home ownership to its members through its "Member Home Loan Scheme". The scheme basically encourages public servants to own home to revitalize the tradition of family wealth creation and economic security particularly at old age at an affordable interest rate and also considering the shortage of residential quarters for the public servants.
- ii) Pilot Housing project of NPPF
NPPF started the housing pilot project in 2015. The main objective of this project was to promote social safety net by constructing affordable homes and encouraging civil servants to own homes. Through the pilot project, it constructed one 3BHK Bungalow and one 4BHK Duplex at a total cost of Nu.5.58 million at Debsi in Thimphu within the duration of 7 months in 2016.

This project has some commendable salient features such as;

- i) Use of locally available materials (ICE Blocks) and timber
 - ii) Employment of local vocational graduates from Chumey VTI
 - iii) Engagement of Business Incubation Unit as the builder
 - iv) Currently the structures so constructed are rented out.
- c) Construction of low income housing at Changangkha by Thimphu Thromde.

The Engineering Division of Thimphu Thromde had constructed low income housing with the aim of improving the living standard of Thromde laborers who have been living in the informal settlement.

2) **Deficiencies**

- a) Projected carrying capacity of Thimphu Structure Plan (2002-2027) exceeded by 6742 people;
- b) Phuntsholing reaches its carrying capacity in the year 2056;

- c) Data on number of housing structure and units incomplete;
- d) Housing needs assessment not carried out;
- e) Irregular increase of rents in Thimphu and Phuntsholing;
- f) Low proportion of owner occupied houses.
- g) Inadequacy of legal basis for housing development;
- h) Limited relevance of National Housing Development Policy 2002;
- i) Lack of a strategic focus on housing development at the policy level;
- j) Lack of a central agency responsible for coordinating housing development activities of the various entities;
- k) Legal and institutional preparedness for ownership of house;
- l) Lack of land use and zoning plans for Thimphu and Phuntsholing thromdes;
- m) High and inconsistent valuation of land;
- n) High interest rates for home and housing loans; and
- o) Inadequate focus on domestic production of construction materials.

PAC's Observations and Recommendations

- 1) The Department of Human Settlement which is the Tenancy Authority should immediately come up with the central database for housing inventory system.
- 2) Explore the establishment of a National Housing Finance Entity or mandate the financial institutions to develop and implement affordable financing schemes to promote home ownership and affordable housing.

Chapter 2: Review Report of Performance Audit Report on Food Self-sufficiency and Security

Background

The Performance Audit on Food Self-sufficiency and Security was conducted with the over-all objective to ascertain the Efficiency and Effectiveness of Ministry of Agriculture and Forests (MoAF) in enhancing food self-sufficiency and security by making various kinds of food crops and cereals available through improved production and access to food. This audit period covered 2012-13 to 2016-17.

Key Findings

1) Achievements

a) Food and Nutrition Security (FNS) Policy, 2014

FNS Policy was instituted in 2014. The key players like the MoAF, Food Corporation of Bhutan Limited (FCBL) and Department of Agricultural Marketing & Cooperatives (DAMC) worked together to ensure Food and Nutrition Security. FCBL has to maintain the SAARC Food Reserve Ratio of 6 months for the country.

b) Agriculture Land Development Guideline (ALDG), 2017

This Guideline was developed with the objective of reducing youth unemployment and rural-urban migration by engaging the youth in commercial farming.

c) Eggs and Fruits Self-sufficiency achieved in 2016

One of the success stories of MoAF in 2016 was achieving self-sufficiency in eggs and fruits.

d) Information Management System and Marketing Policy, 2018

In order to access ready information about the availability of food items and their prices in different regions, MoAF started the Information Management System.

Likewise, the Marketing Policy, 2018 was developed to enable farmers to add value and fetch better prices in the market.

2) Deficiencies

a) Shortage of Food and Nutrition Security (FNS).

Despite the FNS Policy, 2014 in place, hurdles like not having adequate funding sources and increasing loss of agriculture lands for other infrastructure development or conversion to dry lands posed serious threat to the achieving the targets of the Policy.

b) High dependency on imports of food items (52%), especially the staple food like rice.

With only 48% of self-sufficiency in staple food (only 37% as per the recent statistics), the country continuous to import to meet the supply gap in the country.

c) Very less arable land for adequate production of food items

Only 2.9% of the total land is arable, and from this available percent of land, challenges like erratic water supply for irrigation result in lesser quantity of crop production.

d) No compensation schemes to farmers for loss of crops to wildlife (HWC)

Every year, farmers are losing crops to wild life. About Nu. 370 Million worth of crops (mostly rice) was lost to wildlife in the five year period of 2012-2016. However, there is no mechanism in place to compensate them.

e) Shortage of post-harvest facilities

Inadequate cold storage and other post-harvest infrastructures have led to difficulties of storing the farm produce which hinders the farmers to fetch better market price at a later date.

f) Marketing challenges

The buyback policy did not help farmers as much as expected. Collection sheds were not constructed to facilitate the farmers in selling their produce immediately after the harvest (seasonal crops).

PAC's Observation and Recommendations

- 1) Enhance market information, institutional market linkages and adequate post-harvest storage infrastructure.
- 2) Augment monitoring and technical support to farmers in achieving large scale production.
- 3) Provide adequate compensation to farmers against loss of crops to wild life and natural disasters.
- 4) Government to develop a Road Map for Food Self-sufficiency & Security.

Chapter 3: Review Report on Review of Judiciary System and Practices

Background

RAA carried out review of the Judiciary for the period 2012 - 2016 to ascertain the efficiency and effectiveness in delivering fair, just and equitable justices. The review findings mainly focused on: a) legal and institutional issues; b) case management procedures and practices; and c) case information and management system. Overall, Judiciary adjudicated 35,594 cases from 2012 to 2016 of which, 28,514 (80%) were civil cases and 7080 (20%) criminal cases. As evident from the annual reports of Judiciary, the monetary cases followed by matrimonial topped the list of cases. Presently there are 15 Dungkhag Courts besides 20 Dzongkhag Courts, High Court and Supreme Court.

Key Findings

1) Achievements

Towards rendering convenient, timely and specialized justice services, the Judiciary initiated significant reforms in its judicial process. Some of the notable initiatives and developments were:

- a) As per the 18th National Judicial conference in 2007, processing and decision of all cases to be complete within 12 months. Against this benchmark, 97% of the total cases from 2012 - 2016 were adjudicated within 12 months. The Judiciary on average took 69 days to dispose a case - 62 days for the criminal cases and 77 days for the civil cases;
- b) Established Green Bench at the High Court in 2015 to adjudicate all environmental disputes;
- c) Established specialized benches for the Civil, Criminal, Commercial, Family and Child related cases at Thimphu Dzongkhag Court in 2016;
- d) Upgraded standalone Case Information System to web-based Case Management System; and
- e) Strengthened infrastructure and human resources.

2) Deficiencies

However, significant shortcomings were also noted as follows.

- a) The Judicial Service Act provides that:
 - i) Judicial support personnel must have a minimum of Bachelor's degree and a year of National Legal Course as an entry level qualification. However, Bench Clerks with minimum of class 12 with Diploma in National Law are recruited. It is observed that while the Drangpons and Drangpon Rabjams are governed by the Judicial Service Act the AFD personnel, Court Registrars and Bench Clerks are governed by the Civil Service Act. This poses great challenge in meeting adequate HR requirement;
 - ii) While the Registry of Courts must be headed by a qualified Court Registers, Bench Clerks were performing the task of Registers in 15 Dzongkhag Courts and 13 Dungkhag Courts. Under such situation, Drangpons had to spend substantial part of their time in guiding Registry and making decisions over miscellaneous matters; and

- iii) The Royal Judicial Service Council shall review laws from time to time and propose amendments and modifications to the Parliament. However, it has not been effectively initiated so far.

b) Case management

- i) Case hearings in the Trial Courts are not scheduled systematically. It is often scheduled based on the preferences and conveniences of the clerks thereby, causing prolonged delays and inconveniences to the litigants. Though maximum of five hearings should be conducted in a day court officials are overburdened with 15-20 hearings on average in a day.
- ii) Though the Civil and Criminal Procedure Code (CCPC) allows fixation of bail amount at 10 to 30 percent of the income of the surety there is huge discrepancy in the bail amount even though the crimes are of similar offence. There is no system to capture factors determining the bail amount.
- iii) While a party to a case may file an appeal to a higher court, it is evident from the appeal cases from 2012 - 2016 that only the Supreme Court had applied appellate process while considering the appeal cases. Other appellate courts have accepted all appeal cases without determining the legal basis of petition. This leads to registration of frivolous, as well as, generic cases consuming time and resources and thereby, delaying the judgment.
- iv) From 2012 - 2016, a total of 2208 cases were appealed - 777 to the Supreme Court and 1431 to the High Court.

No of cases	Supreme Court	High Court
Admitted	197	1431
Totally reversed	71	92
Partially reversed	48	258
Affirmed	37	949
Dismissed	21	0
Remanded	21	14

The Supreme Court decided only 156 cases (79%) out of 197 registered cases. Of this, 119 cases (76%) witnessed total or partial reversal in the judgments. Likewise, the High Court decided only 1,299 cases (91%). Of this, 350 cases (27%) witnessed total or partial change in the judgments.

- v) From 2012 - 2016, 922 cases took more than one year to get disposed, out of which 752 were civil and 170 criminal cases.
- vi) CCPC requires convening of the preliminary hearing within 10 days of registration for criminal cases and within 108 days for civil cases. However, 1,688 civil cases (6%) took more than 108 to 946 days to conduct preliminary hearing after registration. Likewise, 1,508 criminal cases (21%) took more than 10 to 468 days to conduct preliminary hearing after registration.

In general, time taken for disposal of cases is attributed to huge number of cases, difficulty in summoning the parties, allowing series of rebuttals, investigation taking longer time, adjournment and absence of Drangpons from office.

PAC's Observations and Recommendations

A fair, timely and efficient trial is a necessary precondition of the rule of law. It reduces burden on the people. Therefore, justice must be rendered with high integrity and professionalism.

The Judiciary is currently developing the Road Map for a 21st Century Judiciary – A Strategic Plan for 2021-2031, which is expected to address not only its current shortcomings and challenges but also advancement of justice. To complement Judiciary's efforts towards rendering efficient and effective judicial services, PAC recommends the following.

- 1) In view of the increasing number of cases before the Dzongkhag Courts, appoint Drangpon Rabjams or Registrars in the Dzongkhag courts to reduce the work load of Drangpons and facilitate fair, timely and efficient trial.

- 2) Section 109 of CCPC provides a blanket right of appeal where either party abuses the system, harasses the party and flood the Appellate Courts with appeal cases. To streamline the appeal system, amend CCPC Section 109.1 with the additional clause as “if the grounds of appeal are specially mentioned”.
- 3) Notary services though important are not directly related to Judiciary mandate. It consumes substantial amount of time and resources, which otherwise can be devoted to adjudication of cases. In view of this, Government must review delinking of Notary Public Office from the Judiciary.

Chapter 4:

Review Report of Performance Audit Report on Urban Planning and Development in Thimphu Throm

Background

The Royal Audit Authority (RAA) had conducted the “*Performance Audit on Urban Planning and Development in Thimphu Throm*” as mandated by the Constitution of the Kingdom of Bhutan and the Audit Act of Bhutan 2018. The audit was carried out following the International Standards of Supreme Audit Institutions on performance auditing (ISSAI 3000).

Urban Planning and Development refers to how governments (local, regional and national) together with stakeholders decide how to plan, finance and manage urban areas and involves a continuous process of negotiation and contestation over allocation of resources. In the case of *Thimphu Throm*, the primary document with regard to urban planning and development appears to be the Thimphu Structure Plan (TSP) 2002-2027 (revised 2004), implemented in 2001.

The Performance Audit on Urban Planning and Development in Thimphu Throm covered the period from 01 January 2014 to 31 December 2018 and the agencies were confined to Department of Human Settlement (DHS), MoWHS and Thimphu Thromde.

Key findings

1) Achievements

Despite various deficiencies and shortcomings noted on the audit of urban planning and development in Thimphu Throm, important initiatives and development were also observed as summarized below:

- a) The Strategic Environment Assessment (SEA) of the TSP was conducted by the multi-sectorial core team comprising representative from Thimphu Thromde, MoWHS, Gross National Happiness Commission (GNHC), National Environment Commission (NEC), National Land Commission Secretariat (NLCS), and United Nations Development Programme (UNDP) with technical and capacity-building support from the Korea Environment Institute (KEI).
- b) DHS initiated preparation of close to 65 settlement plans across the country and strategic program for climate resilience settlement.
- c) Developed several Rules, Regulations, Policies and Guidelines namely Comprehensive National Development Plan (CNDP) 2030, National Human Settlement Policy, Guidelines for Land Pooling and Land Readjustment 2019 and Land Pooling and Readjustment Regulations 2018.
- d) DHS coordinates with LG and acts as technical backstopping for development proposal.
- e) DHS initiated drafting of spatial Planning bill beginning year 2015 that would provide a clear spatial planning framework for fair, orderly, economic and sustainable use of land in the country.
- f) DHS carries out Compliance and Development Reviews of Settlements every year and so far has carried out review for four Local Area Plans (LAP) under the Thimphu Structure Plan namely Lungtenphu LAP, Hejo-Samteling LAP, Changamtog LAP and Babesa LAP.
- g) Thimphu Thromde as of 2017 completed implementation of eight LAPs namely, Dechenchholing, Langjophakha, Zilukha, Core Area, Changbangdu, Lungtenphu, Babesa and Semtokha.

2) Deficiencies

- a) There is an inaction by principal agencies, responsible for implementing the TSP, coupled by confusion over the institutional framework with regard to the TSP resulting in significant deviations from the actual intent of the plan.
- b) Although, TSP is the primary development plan with regard to urban planning and development in Thimphu Throm, confusion over the legal mandate and lack of seriousness on the part of the principal agencies, appears to have led to many of its components either not implemented as intended or were regularized or authorized by the Ministry or Thromde Tshogde on case-by-case basis.
- c) Regularization and authorization of individual cases have created precedence to regularize and authorize other cases.
- d) There are growing concerns over the carrying capacity and sustainability of Thimphu Throm, transportation system, sewerage system, slope analysis and housing affordability in the capital city.

PAC's Observation

- 1) Thimphu Structural Plan 2002 to 2027 is being reviewed by MoWHS and is expected to be completed by December 2022.

PAC's Recommendation

- 1) Streamline the relevant laws and policies with different agencies to address the ambiguity surrounding urban planning and development.
- 2) Government to table the Spatial Planning Bill of 2019 at the earliest.
- 3) Need for a holistic Urban Planning and Development Framework for Bhutan.

Chapter 5:

Review Report of Performance Audit Report on the Road Maintenance Works

Background

The RAA conducted the performance audit on road maintenance works in DoR and its five Regional Offices (ROs) covering the period 2013–14 to 2017–2018. The audit was conducted with an objective to ascertain the existence and/or adequacy of institutional framework including planning mechanism in road maintenance and to review the efficiency and effectiveness of existing system/procedures/practises in implementation of road maintenance works.

Key findings

1) Achievements

- a) Enactment of the Road Act of Bhutan 2013 provides set standards for road construction and coordinate management system that promotes safe and efficient road networks in the country.
- b) Development and implementation of the Road Rules and Regulations 2016 by MoWHS facilitates road construction and maintenance with proper technical specifications and standards to bring uniformity in the country.
- c) Development of ‘The Road Classification System in Bhutan’ by Department of Road (DoR) delineates ownership and roles of relevant agencies in planning, budgeting, implementation and maintenance of road network in the country.
- d) Revised Road Sector Master Plan (2007-2027) by DoR enables to assess the achievements during 2007-2017 and to plan and develop actions plan for next 10 years.
- e) Initiated a system by DoR wherein all the maintenance requirements are annually planned in detail within the available budget.

2) Deficiencies

- a) The revised Road Asset Management Plan (RSMP) focuses only on construction of dzongkhag roads based on cost per household and does not have maintenance plans and targets including maintenance issues and limitations.
- b) DoR does not have a plan for periodic maintenance works including a strategy statement and list of desired results.
- c) No formalized prioritisation system instituted in the department for selecting roads for periodic maintenance.
- d) During the FY 2017-2018, out of 155 planned monsoon structures 51 structures remained unexecuted resulting in under achievement of planned targets by 32.90 % and 71 structures were constructed by ROs without approved budget constituting 45.81% of the approved structures.
- e) Periodic maintenance of roads were not carried out timely and the ROs did not have proper records on periodic maintenance. Annual coverage for periodic maintenance work was low with 25.26% and 27.31% for Primary National Highways (PNH) and Secondary National Highway (SNH) respectively.

PAC's Observations

- 1) Non-compliance to the prescribed standards of Road Act of Bhutan, 2013 while building and maintaining PNH & SNH, as well as the Gewog connectivity roads in the country.
- 2) Most roads were built way before the guidelines/standards for the roads were developed.
- 3) Ill-equipped ROs in terms of equipment and technical capacity to be able to study the slope instabilities and disaster investigations.
- 4) Inadequate/poor monitoring of roads both during constructions and maintenance, as well as poor documentation of monitoring mechanisms.

PAC's Recommendations

- 1) Establish and institutionalize road asset and information management system to enhance planning and prioritization of road maintenance.
- 2) Close monitoring and coordination to ensure the quality of roads are as per the Road Act and Guidelines.
- 3) Explore an appropriate mix of labor and equipment in the routine maintenance work to improve enabling working environment and cost effectiveness.

Part Two: Follow up on the Implementation Status of the Resolutions

Implementation status on 2nd Session Resolutions of the Third Parliament with regard to Performance Audit Reports

- 1) **Chapter 1, Resolution 3:** The Parliament recommended the Thromdes to recover and deposit the forgone revenue from the concerned entities latest by March 2020 as huge amount of revenues have been lost due to administration and management of government land by Thromdes.

Status

The recommendation remains status quo until Thimphu thromde realizes lease rent of Nu. 225,246.52 and appropriate actions taken accordingly. Thimphu Thromde failed to take further course of action as assured in the audit report in case of expired short term lease behind Sunday market area.

In case of Phuentsholing Thromde, the recommendation remains status quo in the absence of Action Taken Report (ATR). RAA had sent letter seeking status update for the unresolved audit recommendations to the Executive Secretary of Phuentsholing thromde vide letter No. RAA/FuCD/(J38)/PA Report/Thromdes/2021/575 dated 19th April 2021.

Gelephu Thromde has recovered all the amount during the annual audit at Thromde.

- 2) **Chapter 1, Resolution 4:** It was recommended that the Ministry of Finance (MoF) in coordination with Thromdes should prepare grant phase out plan within September 2019.

Status

Thimphu Thromde had phased out the grant subsidy on current expenditure since its first year of 12th FYP in consultation with MoF, while the subsidy on capital grant is still being received. However, Thimphu Thromde reported that it could possibly phase out the subsidy on capital grant in a phase manner. In case of Phuentsholing, Gelephu and Samdrup Jongkhar Thromdes, the recommendations remains status quo in the absence of ATR.

RAA had sent letters seeking status update for the unresolved audit recommendations to the Executive Secretaries of three Thromdes vide letter No. RAA/FuCD/(J38)/PA Report/Thromdes/2021/575 dated 19th April 2021.

- 3) **Chapter 1, Resolution 5:** The Parliament recommended RAA to come up with clear procedures of fixing accountability even on the lapses pertaining to the performance auditing reports latest by September 2019.

Status

The RAA has developed the procedures for fixing accountability and accordingly the procedures had been incorporated in Audit Rules and Regulation 2020 as Section 199 under Chapter 9, for fixing accountability for performance audit reports.

- 4) **Chapter 2, Resolutions:** Review Report on Performance Audit of In-Country Travel

Status

All three resolutions under Chapter 2 of the PA Report of the second session of the third Parliament have been implemented as per the status submitted vide Letter number RAA/(AG-SP)/03/2020/121 dated 29 June 2020.

- 5) **Chapter 4, Resolution:** The Parliament recommended the Government to sign Annual Performance Agreement with BCCI while providing grants to ensure BCCI's operation is financially sound.

Status

No response has been received.

- 6) **Chapter 5, Resolutions:** Review Report on Performance Audit Report on the Preparedness for Implementation of Sustainable Development Goals (SDGs).

Status

All four recommendations under Chapter 5 of the PA Report of the second session of the third Parliament have been implemented as per the status submitted vide Letter number RAA/(AG-SP)/03/2020/121 dated 29 June 2020.

Conclusion

The PAC is able to present this synthesized report to the Parliament with the support of Royal Audit Authority and other stakeholders. The committee hopes for meaningful deliberation on the report especially the recommendations.

***** Tashi Delek *****

